БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 37 (16.423). | 15 февраль 1976 йил, якшанба | Баҳоси 2 тийин.

САМАРҚАНД. Ирригация қурилишини индустриал асосда амалга оширишни таъминлаш мақсадида Жомбой районида республикамизда энг йирик иншоотлардан бири — сув хўжалиги қурилиши комплекси вужудга келтириляпти. Комплекснинг бир йилда 20 минг куб метр темир-бетон буюмлари ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган биринчи навбати ишга тушди. Иншоот қурилишида «Самаркандводстрой» трестининг бунёдкорлари алоҳида намуна кўрсатиб ишладилар. Суратда: технология ускуналарини монтаж қилишда актив қатнашган Николай Антипов бошлиқ пешқадам монтажчилар бригадаси аъзолари. Р. Ғафуров фотоси. (ЎзТАГ).

ОММА ТАШАББУСИ—ҚУДРАТЛИ КУЧ

Улуғ совет халқи Ватанимиз куч-қудратини беқиёс юксалтириш, мамлакатимизда коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда янгидан-янги муваффақиятларни қўлга киритмоқда. Бу борада ўтган беш йилликда мислсиз ютуқларга эришилди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев тўққизинчи беш йилликка баҳо бериб, бу «беш йиллик мамлакатимиз тарихидаги энг яхши беш йилликдир», деб таъкидлади. Дарҳақиқат, Ватанимиз ўтган беш йилликда коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида илдам олға силжиди. Партиянинг узоқ муддатли социал-иқтисодий сиёсатига мувофиқ равишда янги, янада улуғвор вазифаларни ҳал этиш учун зарур шарт-шароитлар яратилди.

Ватан жамият бахт-саодати йўлида фидокорона меҳнат қилаётган кишиларнинг ишига юксак баҳо бермоқда. Куни кеча матбуотда КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг 1975 йил халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш ва тўққизинчи беш йилликни муваффақиятли тугаллаш юзасидан ўтказилган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг якунлари тўғрисидаги қарори эълон қилинди. Шуниси қувончлики, мусобақа ғолиблари сафида бир қанча иттифоқдош республикалар қатори Ўзбекистон ССР ҳамда республикамизнинг Сирдарё, Тошкент областлари ва Қорақалпоғистон АССР ҳам бор. Шунингдек, республикамиздан мусобақа ғолиблари деб топилган 67 шаҳар, район, колхоз ва совхоз, ишлаб чиқариш корхона ва муассасалари, бошқа меҳнат коллективлари «Тўққизинчи беш йилликдаги шавкатли меҳнат учун» эсдалик нишонлари, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари билан мукофотландилар, СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида Бутуниттифоқ Ҳурмат тахтасига ёзилдилар. Улар орасида Андижондаги Москва пахта тозалаш заводи, Бухородаги Ленин орденли «Газлинефтегаз» кон бошқармаси, Жиззахдаги Ленин орденли «Москва» колхози, Шаҳрисабз районидаги Энгельс номли колхоз, Каттақўрғон ёғ комбинати, «Голодностепстрой» бошқармаси, Ўрта Осиё темир йўли, «Ташсельмаш» заводи, Андижон, Самарқанд, Фарғона шаҳарлари, Избоскан, Дўстлик, Тўрткўл, Қарши, Учқўрғон, Пахтачи, Термиз, Сирдарё, Қуйи Чирчиқ ва бошқа районлар бор.

Шунингдек, қатор областлар, шаҳар ва районлар, кўплаб коллективлар республика социалистик мусобақасида ғолиб чиққанликлари учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети, Ўзсовпроф, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари, дипломлар ва пул мукофотлари билан тақдирландилар.

Ғолиблар якунловчи йилда ва умуман ўтган беш йилликда Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси қатнашчиларининг карвонбошилари бўлиб, ишлаб чиқаришни юксалтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш, оз маблағ сарфлаб кўп, сифатли ва арзон маҳсулот етказиб бериш, материаллардан тежаб-тергаб фойдаланишда бошқаларга ўрнак бўлдилар.

Мусобақа айрим коллективлар ва меҳнатчиларнинг ижоди бўлиб қолмай, бутун меҳнаткашлар оммасининг, халқ хўжалиги барча тармоқлари коллективларининг умумий ишига айлангандагина кўзланган самарани бериши мумкин. Шу боисдан ҳам ғолиблар ва новаторларнинг бугунги рекорди эртага барча коллективларнинг, бутун меҳнат аҳлининг марраси бўлиб қолишига эришиш ғоят муҳимдир.

«Ўнинчи беш йилликнинг асосий вазифаси — Коммунистик партиянинг халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини юксалтиришга қаратилган йўлини ижтимоий ишлаб чиқаришни муттасил ва пропорционал ривожлантириш ҳамда унинг самарадорлигини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, халқ хўжалигининг барча бўғинларида иш сифатини бутун чоралар билан яхшилаш асосида изчиллик билан амалга оширишдан иборат», дейилади КПСС Марказий Комитетининг «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» юзасидан партия XXV съездига лойиҳасида. Бу вазифаларнинг амалга оширилиши ишчилар, колхозчилар, зиёлилар — бутун совет халқидан зўр ижодий куч-ғайрат сарфлашни, илҳомбахш бунёдкорлик меҳнатини талаб қилади.

Маълумки, ўнинчи беш йилликнинг асосий шиори экономикани ва халқ фаровонлигини янада юксалтириш йўлида ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини янада оширишдан иборат. Самарадорлик ва сифат беш йиллиги деганда ҳар бир совет кишисининг, ҳар бир меҳнат коллективининг камроқ чиқим қилиб, энг юксак натижага эришиш учун қунт билан курашиши кераклигини, машиналар ва асбоб-ускуналардан, материаллар ва молия ресурсларидан тўла ва рационал фойдаланиш, иш вақтини, хом ашё, ёнилғи ва энергияни тежаши зарурлигини билдиради. Самарадорлик ва сифат беш йиллиги ҳар бир меҳнатчидан ўзи ишлаётган коллектив фаолиятидаги сифат кўрсаткичларини яхшилаш тўғрисида чинакам ғамхўрлик қилишни, ҳамма жойда ва ҳар соҳада иш сифатини тинмай яхшилашни талаб қилади.

Меҳнатда, халқ хўжалик планларини бажаришда юксак кўрсаткичларга эришиш учун умумхалқ социалистик мусобақасини авж олдириш ҳар бир совет кишиси учун шон-шараф иши, виждон иши бўлиб қолди. Йил бошидаёқ республикамиз халқ хўжалиги турли соҳаларининг зарбдорларидан ўн кишининг бир беш йилликда ўн йиллик миқдорида планни бажариш юзасидан кўтариб чиққан ватанпарварлик ташаббуси бунинг ёрқин далилидир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу ватанпарварлик ташаббусини маъқуллаб қарор қабул қилди. Ҳозир республикамизнинг ҳамма жойида «ўнлар ташаббуси» деб номланган янги ҳаракатнинг минг-минглаб издошлари КПСС XXV съезди шарафига зиммаларига юксак мажбуриятлар қабул қилмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш учун, 1976 йилги халқ хўжалик планини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисида»ги қарорида ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзсовпроф ва Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг 1976 йилда республика социалистик мусобақасини ташкил этиш тўғрисидаги қарорида меҳнаткашларнинг ана шу ва бошқа ижодий ташаббуслари маъқулланди. Қарорда мусобақанинг асосий мазмуни қандай бўлиши кераклиги, диққат-эътибор нималарга қаратилиши лозимлиги муфассал баён этиб берилган. Вазифа — умумхалқ социалистик мусобақасини ташкил этиш соҳасида орттирилган бой тажрибадан ҳар томонлама фойдаланишдан, корхоналар коллективларининг социалистик мусобақаси шунингдек, ишчи ва колхозчиларнинг якка тартибдаги ўзаро мусобақаси ва касбдошлар мусобақасини муттасил такомиллаштириб боришдан иборат.

Партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик органлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари олинган юксак мажбуриятларни ҳамма коллективлар, ишчилар ва колхозчилар муваффақиятли бажаришларини таъминлаш учун зарур шарт-шароит яратиб беришлари даркор. Социалистик мусобақанинг таъсирчанлигини ошириш, мусобақа кишиларда меҳнатга коммунистик муносабатни тарбиялаши, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашига эришиш лозим.

Мусобақа ғолибларини моддий ва маънавий рағбатлантиришнинг ҳамма воситаларидан фойдаланиш айниқса муҳимдир. Ишлаб чиқаришда алоҳида ўрнак кўрсатган илғорларни, энг яхши натижаларга эришган коллективларни ҳукумат мукофотларига тақдим этиш, моддий рағбатлантириш масалаларига жиддий эътибор бериш керак.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг яқингинада бўлиб ўтган XIX съезди янги беш йилликда республикамиз меҳнаткашлари амалга оширадиган бунёдкорлик ишлари режаларини белгилаб берди. Шу билан бирга съезд айрим партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, министрликлар, идоралар ва корхоналар мавжуд резерв ва имкониятлардан тўла-тўкис фойдаланмаётганликлари, натижада саноат ишлаб чиқариши ва меҳнат унумдорлиги белгиланган даражада ўсмаганлигини рўй-рост таъкидлаб ўтди. Ҳақиқатан ҳам баъзи корхоналарда фондларнинг самарадорлиги паст, ишлаб чиқариш қувватларидан етарли фойдаланилмаяпти, ишлаб чиқаришнинг ташкил этилиши шу куннинг талабларига тўла жавоб бермайди, асбоб-ускуналарнинг бекор туриб қолиши ва иш вақти беҳуда кетишига йўл қўйилмоқда. Сифат белгиси билан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ҳали кўп эмас.

Мусобақани ташкил этишда асосий диққат-эътиборни мана шу масалаларга қаратиш, ўнинчи беш йиллик ҳақиқатдан ҳам самарадорлик ва сифат беш йиллиги бўлиб қолишига эришиш зарур. Партия меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришиш, ўнинчи беш йиллик Ватанимизни янада равнақ топтириш ва халқ фаровонлигини ошириш йўлидаги самарадорлик беш йиллиги, сифат беш йиллиги бўлиб қолиши учун умумхалқ мусобақасини янада кенг қулоч ёйдиришга даъват этмоқда. Бу даъватга амалий иш билан жавоб бериш ҳаммамизнинг ва ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

МАҲСУЛОТ ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРАМИЗ

Андижон область, Бўз районидаги «Партия XX съезди» колхози коллективининг 1976 йил учун олган

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Марказий Фарғонанинг қўриқ ерларида ташкил қилинган колхозимиз меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошира бориб, пахта ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг бошқа турларини етиштиришни кўпайтиришда тўққизинчи беш йиллик мобайнида ижобий натижаларга эришдилар.

Ҳосилдорликни ошириш ва янги ерларни ишга тушириш ҳисобига пахта етиштириш аввалги беш йилликка нисбатан икки баравардан зиёд кўпайди. Колхоз пахтакорлари беш йил мобайнида давлат тайёрлов пунктларига 21708 тонна «оқ олтин» етказиб бердилар. Гектар бошига пахта ҳосилдорлиги 37 центнерга етди. Деҳқончилик ва чорвачиликнинг барча бошқа хил маҳсулотларини етиштириш ва давлатга сотиш плани ошириб бажарилди.

Қишлоқ хўжалигида банд бўлган бир ходимнинг ўртача йиллик меҳнат унумдорлиги аввалгига нисбатан 1,7 баравар ошди. Бир центнер пахта етиштириш учун бўлган бевосита харажатлар 25 процент камайди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари асосий турларининг қиймати пасайди.

Биз КПСС Марказий Комитетининг «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида партия XXV съездига лойиҳасини баланд руҳ билан қабул қилдик. Бу лойиҳада мамлакат экономикасини янада мустаҳкамлаш, халқнинг турмуш даражасини ошириш программаси баён қилиб берилган.

Биз ана шу программани амалга ошириш учун муносиб ҳисса қўшишга интилиб, барча резервлар ва имкониятларни сафарбар этиш йўли билан пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлигини, чорвачилик маҳсулдорлигини янада оширишга ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ялпи ҳосилини кўпайтиришга қарор қилиб, 1976 йилда ўз зиммамизга юксак социалистик мажбурият олдик.

Суғориладиган ҳар гектар ердан фойдаланишни яхшилаймиз ва пахта ҳосилдорлигини 38 центнергача етказамиз. Давлатга 4700 тонна ёки планда белгиланганидан 1480 тонна кўп пахта сотамиз. Етиштирилган ҳосилнинг камида 70 процентини пахта териш машиналари билан териб оламиз. Давлатга пахта сотиш юзасидан зиммамизга олган социалистик мажбуриятни Улуғ Октябрнинг 59 йиллиги кунигача бажарамиз.

Колхозимиз механизаторлари трактор паркини, сеялкалар ва бошқа қишлоқ хўжалик техникасини ҳамда транспорт воситаларини кўкламга тайёрлашни ҳозирдаёқ тугалладилар. Машиналар ремонти учун бўлган чиқимлар планда белгиланганидан 4 процент камайтирилди. Транспорт ишларининг таннархини 5 процент пасайтирамиз, ёнилғи-мойлаш материалларини 3 процент тежаймиз. Трактор ва пахта териш машиналарининг икки смена ишлашини таъминлаймиз. Улардан фойдаланиш самараларини 8 процент оширамиз. 1 центнер пахта етиштириш учун бўладиган харажатларни 4 процент камайтиришга эришамиз, пахтачиликда меҳнат унумдорлигини 6 процент оширамиз.

Аввало, ҳосилдорликни ошириш йўли билан бошқа хил қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштиришни анча кўпайтирамиз ва чорва маҳсулдорлигини оширамиз: Давлатга дон, мева, гўшт, сут, тухум ва пилла сотиш планларини ошириб бажарамиз.

МАЖБУРИЯТ КОЛХОЗНИНГ УМУМИЙ ЙИҒИЛИШИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

КПСС XXV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

ЯНГИ ЗАВОД

Қўнғиротда янги ғишт заводи ишга туширилди. Бу завод бир кеча-кундузда 15 минг дона ғишт ишлаб чиқариш қувватига эга. Ҳозир Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг деярли ҳамма районларида ғишт заводлари бор.

(ЎзТАГ).

ТЕХНИКА МАВСУМГА ШАЙ

Партиямизнинг XXV съезди шарафига ўзаро социалистик мусобақани авж олдириб меҳнат қилаётган Калинин районн механизаторлари кўкламги экиш мавсумига пухта ҳозирлик билан келдилар. Колхоз ва совхозлардаги барча мавжуд қишлоқ хўжалик техникаси ремонти муддатидан илгари тамомланди. Жумладан, 117 та ҳайдов трактори, 43 та картошка ва кўчат экадиган сеялка, шунингдек, ҳамма чопиқ тракторлари далага олиб чиқиш учун шайлаб қўйилди.

Сабзавотчилик райони механизаторларининг бу ютуқларида Калинин номли, Куйбишев номли колхозлар, «Партия XXI съезди», «Назарбек», «Қорасув», «Хасково» совхозларининг механизаторлари алоҳида ибрат кўрсатишди. Бу хўжаликларда техника ремонти қисқа муддатда сифатли адо этилди.

Районда арик-зовурларни тозалаб сув юришига ҳозирлаш ишлари ҳам тугалланиш арафасида турибди.

М. САМАДОВ.

УКРАИНА КОМПАРТИЯСИНИНГ XXV СЪЕЗДИ

КИЕВ, 13 февраль. (ТАСС). Украина Коммунистик партиясининг XXV съезди бугун ўз ишини тамомлади. Съезд республика коммунистларининг марксизм-ленинизм ғояларига чексиз содиқлигини, уларнинг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, ўрток Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги Марказий Комитет Сиёсий бюроси теварагига жипслашганликларини намойиш қилиб кўрсатди.

Делегатлар Украина Компартияси Марказий Комитети КПСС Марказий Комитети раҳбарлигида партия ташкилотларининг фаолиятини асосий, туб вазифаларни ҳал қилишга доимо йўллаб турганлигини, ишнинг чинакам партиявий услубини сабот билан жорий этганлигини, партия ҳаёти ленинча нормаларига ва партиявий раҳбарлик принципларига сўзсиз риоя қилиш намунасини кўрсатганлигини якдиллик билан таъкидлаб ўтдилар. Масалага ўз-ўзига танкид асосида ёндашиш, Марказий Комитет 1975 йил декабрь Пленумининг талабларига асосланиб ҳал қилиш лозим бўлган вазифаларни чуқур тушуниш, мавжуд камчиликларни тезда бартараф этиш истаги сўзга чиққан нотиқларнинг нутқлари учун характерли бўлди.

Делегатлар келажак учун планларни белгилай туриб, республика экономикасини, фан ва маданиятини янада ривожлантиришга қаратилган конкрет таклифларни киритдилар, беш йиллик топшириқларини бажаришга қатъий бел боғлаганликлари ҳақида гапирдилар. Янги беш йиллик мамлакатимиз йилномасига самарадорлик ва сифат, халқ фаровонлигини янада ошириш беш йиллиги бўлиб киради.

Делегатлар КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасини якдиллик билан маъқулладилар.

Съезд Украина Компартияси Марказий Комитети ва ревизия комиссиясини сайлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Марказий Комитет номидан ва шахсан ўз номидан съезд делегатларига салом ҳамда Совет Украинасининг барча коммунистлари ва меҳнаткашларига энг яхши истаклар топширганлиги тўғрисида В. В. Шчербицкийнинг айтган гапини съезд аҳли гулдурос қарсаклар билан кутиб олди.

Биз ҳаммамиз Ленин партиясининг навбатдаги, XXV съезди арафасида, деди сўнгра В. В. Шчербицкий, партия режаларига ғоят даҳлдор эканлигимизни айниқса зўр куч билан сезиб турибмиз. Бу режаларнинг улуғворлиги бизни янгидан-янги меҳнат зафарларига илҳомлантиради.

Шу кунларда ҳар бир совет кишиси сингари Украина коммунистлари, меҳнаткашларининг ишлари ва фикри-зикри Москвага, КПСС Марказий Комитетига қаратилгандир. КПСС Марказий Комитети ишда, бош истиқболни аниқ ва равшан белгилай билишда ва коммунистик қурилишнинг улуғвор вазифаларини ҳал қилиш учун оммани сафарбар этишда биз учун ҳамиша илҳомлантирувчи намуна бўлиб келди, шундай бўлмоқда ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади.

В. В. Шчербицкий ленинчи Марказий Комитет, Марказий Комитет Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневни съезд номидан ишонтириб айтдики, КПСС-нинг жанговар отрядларидан бири бўлган Украина Компартияси КПСС XXV съезди ўртага қўядиган катта ва масъулиятли вазифаларни ҳал қилишга ҳамиша шайдир.

Делегатлар КПСС Марказий Комитетига, Марказий Комитет Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар.

Марказий Комитетнинг бўлиб ўтган пленумида В. В. Шчербицкий Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди.

ТОШКЕНТ КОМСОМОЛЛАРИНИНГ РАПОРТИ

Ўзбекистон пойтахти комсомоллари учун 13 февраль унутилмас кун бўлди. Социалистик мусобақанинг ёш ғолиблари, ўқув аълочилари КПСС XXV съездига район рапортларини шаҳар комсомолига топшириш учун В. И. Ленин номли Марказий музей филиалига келишди.

Ленин комсомолининг рапортига қўл қўйиш ҳуқуқи учун мусобақада Тошкентдаги ёш меҳнатчилардан икки юз мингдан ортиқ киши фаол қатнашди. 11702 йигит-қиз ана шу юксак шарафга сазовор бўлди.

Район комсомол ташкилотларининг вакиллари бирин-кетин микрофон олдига келадилар. Улар Тошкент ёшларининг съезд олди зарбдор вахтаси тўғрисида, салмоқли совғалари ҳақида гапириб бердилар.

Ёшларнинг съезд олди мусобақаси натижалари эълон қилинади. Фрунзе район комсомол ташкилоти съезд олди мусобақасида биринчиликни эгаллади. В. П. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг комсомоллари мусобақа ғолиблари деб ҳисобланди.

Ўзбекистон пойтахтининг йигит-қизлари улуғ доҳийнинг ҳайкали ёнида меҳнат ва ғайрат эстафетасини ўнинчи беш йилликда ҳам олиб боришга, Ватан уларга «Раҳмат!» деб айтадиган даражада меҳнат қилишга сўз бердилар.

Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев рапорт топшириш тантанали маросимида нутқ сўзлади. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

И. РАҲМАТОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИНЖЕНЕР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Партия, совет ва хўжалик органларида кўп йиллар, самарали ишлаганлиги, республика саноатини ривожлантиришга катта шахсий ҳисса қўшганлиги учун Ўзбекистон ССР Госплани ҳузуридаги «Узглавмеханизация» республика тармоқлараро ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Исмоил **Раҳматовга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПЎЛАТОВА.

1976 йил, 14 февраль.
Тошкент шаҳри.

ТИНЧЛИК ФОНДИГА

Мамлакатимизда бундан ўн беш йил бурун ташкил топган Совет тинчлик фондига серкуёш республикамиз меҳнаткашлари ҳам улуш қўшмоқдалар. Мамлакатимизнинг турли ерларида бўлгани сингари республикамиз йирик корхоналари, колхоз ва совхозларида тинчлик фондига меҳнат қилиш ташаббуси кенг қанот ёймоқда. Кейинги уч йил мобайнида тошкентликлар бу ҳайрли ишга 1 миллион 300 минг сўмлик маблағ билан ҳисса қўшдилар. Жумладан, ўтган йили тошкентлик тўқимачилар 12 минг сўм, Юқори Чирчик районидаги «Ўзбекистон» ва «Политотдел» колхозлари 11 минг сўм пулни тинчлик фондига ўтказишган эди.

Тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитети фондини бойитиш учун меҳнат қилиш бу йил ҳам қизғин давом этмоқда. Яқинда «Сувенир» фабрикаси ишчи-хизматчилари ўзларининг бир кунлик меҳнатларини тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитети фондини бойитишга бағишладилар. Кеча эса, В. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг катта коллективи жаҳонда тинчликни мустаҳкамлаш ишига ўз меҳнатлари билан ҳисса қўшиш учун шанбаликка тўпландилар.

Корхонада илгари бўлиб ўтган йиғинлардан бирида тажрибали слесарь, Ўзбекистон тинчликни ҳимоя қилиш республика комитети аъзоси Ортиқ Раҳимхўжаев сўзга чиқиб, ўзи ишлаб турган 23-цех коллективини 14 февраль куни тинчлик фонди учун шанбалик ўтказишга чақирганди. Унинг бу ташаббуси корхона маъмурияти томонидан маъқулланди ва заводнинг барча цехларида шанбалик ўтказишга қарор қилинди.

Кеча самолётсозлар ўз корхоналарига кўтаринки руҳ билан кириб келишди. Ишчи-хизматчилар эрта саҳардан меҳнатга берилиб кетдилар. Чор атрофда меҳнатга чорловчи алвонлар кўзга ташланади. Ҳамма ўзига топширилган ишни сидқидилдан бажармоқда. Корхонанинг 23-цехида дастгоҳларнинг овози бир маромда эшитилиб турибди. Биз бу ерда Ўзбекистон тинчликни ҳимоя қилиш республика комитети раиси, СССР халқ артисти Сора Эшонтўраевани учратдик. У киши корхонага меҳмон бўлиб келганлар қатори самолётсозлар билан мулоқатда эди.

— Барака топишсин, азаматлар, — дейди таниқли артистка ишчиларнинг ғайрат билан ишлаётганини кузатаркан. — Созловчи Иван Басанец билан слесарь Анатолий Кругловлар нормани икки баравар ошириб бажаришибди.

— Гапингизни бўлдим, — деб сўзга аралашди Василий Устименко, — тинчликни ҳимоя қилишга ўз ҳиссангни қўшишдек фахрли иш борми дунёда!

— Ҳа, тинчлик фондини денгизга қиёс қилганларича бор, — дейди С. Эшонтўраева. — Назаримда, ўша денгизга қуйиладиган ирмоқлар ана шу ишлаб турган дастгоҳлардан бошланади...

Халқимиз ҳамма вақт хайрли ишга шай. Шу куни самолётсозлар корхонасида қанчадан қанча ишлар бажарилди. Иш куни якунида минг-минглаб сўмлар тинчликни ҳимоя қилиш совет комитети фондига ўтказилганлиги маълум бўлди.

Ҳ. НОСИРОВ.

МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

13 февраль куни Кремлда меҳнатда энг катта муваффақиятларга эришганликлари учун социалистик мусобақа илғорларига 1975 йилги СССР Давлат мукофотлари лауреатлари диплома ва нишонларини топшириш маросими ўтказилди.

СССР Давлат мукофотлари социалистик мусобақанинг ташаббускорлари ва байроқдорлари — ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимларга, саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш, транспортнинг етакчи соҳалари вакилларига биринчи марта топширилди. Бу эса, деб таъкидлаб ўтди мукофотларни топширган ВЦСПС секретари В. И. Прохоров, Коммунистик партия ва Совет ҳукумати меҳнат аҳли тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганлигини исбот этувчи яна бир ёрқин далилдир.

Лауреатлар мукофотларни қабул қилиб олиб, КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун астойдил ҳаракат қилаётганликлари тўғрисида гапирдилар ва бутун куч, билим ва тажрибамизни коммунистик қурилишнинг улуғвор программасини амалга оширишга сарф қиламиз, деб ваъда бердилар.

* * *

13 февраль куни Кремлда йирик тадқиқотлар ва ечимларнинг авторлари — Совет олимлари ва инженерларининг катта отрядига фан ва техника соҳасида 1975 йилги СССР Давлат мукофотлари лауреатларининг дипломлари ва фахрий нишонлари тантанали равишда топширилди.

Лауреатлар мукофотни олаётиб ўз меҳнатларига юксак баҳо берганликлари учун КПСС Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига чуқур миннатдорчилик изҳор қилдилар ва техника тараққиётининг энг муҳим соҳаларида бундан буён ҳам илмий ва инженерлик ишларини давом эттирамиз, деб ваъда бердилар.

(ТАСС мухбири).

ЗАФАРЛАРИМИЗ КПСС XXV СЪЕЗДИГА

Мусобақа — миллионлар ижоди

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ФЕВРАЛЬ 1976 йил №1 (24)

МАЖБУРИЯТЛАРНИНГ БАЖАРИЛИШИНИ ТЕКШИРАМИЗ

ШАХДАМ ОДИМ

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш учун, 1976 йилги халқ хўжалик планини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қарори барча совет кишилари сингари Ўзбекистон ишчилар синфининг ҳам беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари адо этиш мусобақасида фаол қатнашишга даъват этмоқда.

Ўнинчи беш йилликнинг дастлабки йили яхши бошланди. Дастлабки шахдам одим ташланди. Январь ойининг ўзидаёқ саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт тармоқларининг меҳнаткашлари катта ғалабаларни қўлга киритдилар. Янги қувватлар ишга туширилди, маҳсулотларнинг янги хилларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Тошкент ГРЭСининг ўлчов ускуналари 31 январь куни йил бошидан буён 1 миллиард киловатт-соат электр энергия ҳосил қилинганлигини кўрсатди. Тошкент трактор заводида уч ғилдиракли такомиллаштирилган 60 от кучига эга янги «Т 28Х4М» маркали тракторлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Жиззах трикотаж фабрикаси дастлабки маҳсулотлар ишлаб чиқара бошлади. Тахиатош—Нукус темир йўли икки йил ўрнига саккиз ойда қуриб фойдаланишга топширилди. Бунга лойиҳачилар ва қурувчиларнинг иш жараёнида юзага келган масалаларни ҳамкорликда ҳал этишлари натижасида эришилди.

Республикамизнинг ўн илғор ишчиси бир беш йилликда икки беш йиллик топшириғини бажариш юзасидан ташаббус бошлади. Бу ташаббус Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланди. КПСС XXV съездига энг яхши меҳнат зафарлари ҳақида юбориладиган ғалаба рапортига имзо чекиш ҳуқуқини олиш учун мусобақа кенг қулоч ёймоқда. Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди қарорларини амалга ошириш учун ишчи коллективлари оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилмоқдалар.

Ана шундай ғайрат-шижоат натижасида республика индустрияси саноат маҳсулоти реализация қилиш 1976 йил январь ойи планини 103,8 процент, меҳнат унумдорлиги планини 101,8 процент бажарди. Саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 4,7 процент ортди, меҳнат унумдорлигини ошириш плани 2,1 процент зиёда қилиб адо этилди. Қорақалпоғистон АССР, республиканинг барча областлари ва Тошкент шаҳри саноат маҳсулоти реализация қилиш январь ойи планини адо этди.

Республика қурилиш ва монтаж ташкилотларининг коллективлари ҳам баланд руҳ билан меҳнат қилдилар. Январь ойи план-топшириқлари муваффақиятли бажарилди. Январь ойида 1975 йилнинг шу ойидагига қараганда 9 процент кўп капитал маблағлар ўзлаштирилди ва қурилиш-монтаж ишлари 8 процент кўп бажарилди.

Ишчи коллективлари КПСС Марказий Комитетининг 1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари тўғрисида партия XXV съездига лойиҳасини қизғин маъқулламоқдалар, имконият ва резервларни назарда тутиб муқобил планлар қабул қилаётирлар. Ўтган беш йилликнинг энг яхши тажрибаларига кенг амал қилинмоқда. Йўл қўйилган камчиликларни такрорламаслик тадбирлари кўрилмоқда. Шу билан бирга, саноатимиз ва қурилиш ташкилотлари ишида ҳали камчиликлар йўқ эмас.

Январь ойи якунларини таҳлил қилиш шуни кўрсатадики, айрим корхоналар ишлаб чиқариш самарадорлигини ва маҳсулот сифатини оширишга тегишинча эътибор бермаётирлар. Баъзи корхоналар эса давлат планларини бажармадилар. Фарғона сунъий чарм комбинати, Қувасой шиша идишлар заводи, Олтиариқ нефтни қайта ишлаш заводи, Урганч вино заводи каби корхоналар январь ойи топшириғини адо этмадилар.

Бинокорлар ва монтажчилар қурилиш суръатини оширдилар. Бир қанча янги қувватлар фойдаланишга топширилди, уй-жой бинолари, маданий-маиший объектлар қурилди, капитал маблағлардан анча самарали фойдаланилди. Лекин «Главташкентстрой», Қурилиш, Қишлоқ қурилиши министрликларининг баъзи ташкилотлари январь ойи мобайнида иш суръатини декабрь ойидагига нисбатан бўшаштириб юбордилар, айрим бинокорлик ташкилотлари эса давлат планларини бажармадилар. Республика қурилиш ва монтаж ташкилотларининг коллективлари февраль ойида ишни жадаллаштириб, биринчи кварталда ва 1976 йилда қурилишнинг оширилган программаси бажарилишини таъминлаш чораларини кўришлари зарур.

КПСС XXV съезди шарафига олинган социалистик мажбуриятларнинг тўла-тўкис бажарилишига эришайлик.

ПАРТИЯ, СОВЕТ, КАСАБА СОЮЗ, КОМСОМОЛ ВА ХЎЖАЛИК ОРГАНЛАРИ, МИНИСТРЛИКЛАР ВА ИДОРАЛАР УМУМХАЛҚ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ СОҲАСИДА ОРТТИРИЛГАН ТАЖРИБАДАН ҲАР ТОМОНЛАМА ФОЙДАЛАНСИНЛАР. КОРХОНАЛАР, ЦЕХЛАР, СМЕНАЛАР, БРИГАДАЛАР, УЧАСТКАЛАР, БЎЛИМЛАР, ФЕРМАЛАР ВА ЗВЕНОЛАР КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИ, ШУНИНГДЕК ИШЧИ ВА КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ ЯККА ТАРТИБДАГИ МУСОБАҚАСИ ҲАМДА КАСБДОШЛАР МУСОБАҚАСИ ДОИМО ТАКОМИЛЛАШТИРИЛСИН.

(КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қароридан).

«Мусобақада ҳикмат кўп», — дейди Тошкент агрегат заводи 10-цехининг моҳир токари Абдурашид Муҳиддинов. Унинг ҳамкасблари — Ҳамид Солиев, Турсун Каримов ўртоқлар ҳам шу фикрда. Съездолди зарбдор меҳнат вахтасида ишлаётган бу уч пешқадам ҳозир 1977 йил ҳисобига маҳсулот топширмоқда. Суратда: мусобақа илғорлари (чапдан) А. Муҳиддинов, Ҳ. Солиев ва Т. Каримов ўртоқлар иш устида.

А. Тўраев фотоси.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОМАНДИРЛАРИ МИНБАРИ

ИШТИЁҚ

Ўнинчи беш йилликнинг вазифалари улкан ва улуғвор. Биз, нурчилар буни «1976 — 1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналиш»лари тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасидан яққол кўриб турибмиз. Лекин вазифалар нақадар улуғвор ва мураккаб бўлмасин, уни бажарса бўлади. Бу соҳада мамлакатимиз тараққиётида муҳим из қолдирган тўққизинчи беш йилликда анчагина тажриба орттирдик.

Ўтган беш йилликда областимиз саноат корхоналарига, аҳолига ва қишлоқ хўжалигига пландаги 3 миллиард 38 миллион киловатт-соат ўрнига 3 миллиард 958 миллион киловатт-соат электр энергияси реализация қилди. Бу — саккизинчи беш йилликдагига нисбатан 57,3 процент кўп. Электр узатиш тармоқлари ва подстанцияларда йўқоладиган электр қувватларини камайтириш ҳисобига беш йилликда 4 миллион 815 минг киловатт-соат электр энергия тежалди. Шу даврда пландаги 35,1 миллион ўрнига 38,6 миллион киловатт-соат электр энергияси ҳосил қилинди. Меҳнат унумдорлиги беш йиллик мобайнида 55,9 процент ошди. Рационализаторлик таклифлари ишлаб чиқаришга жорий қилиниб, 20 минг сўмдан ортиқ маблағ тежалди. Беш йилликда капитал қурилиш соҳасида ҳам бир қанча ишлар амалга оширилди. 110 минг вольт кучланишли «Жанубий», «Косонсой», «Чуст», «Привокзальная», Поп районидаги Ленин номли совхоз коммунистлари ташаббуси билан ўзлаштирилаётган қўриқ ерда «Навбаҳор» ва бошқа ўнлаб подстанциялар қуриб ишга туширилди.

Охирги уч йилда областимизда сув танқислигини енгишда нурчилар ҳам актив қатнашдилар. Сув танқис бўлган районларда 600 дан ортиқ артезиан қудуқлари электрлаштирилди. «Наманган», «Уйчи», «Ғирвонсой», «Калвак», «Москва» ва бошқа кўпгина насос станциялари қурилишига коллективимиз ўз ҳиссасини қўшди. Умуман, беш йилликда корхонамизда 18 миллион сўмдан ортиқ маблағ капитал қурилишга сарфланди.

Корхонамиз ишчиларининг маданий-маиший шароитларини янада яхшилаш мақсадида Наманган шаҳрида юз квартирали уй, 140 ўринли болалар боғчаси, Чуст районидаги Ғова қишлоғида 160 ўринли пионерлар лагери қурилиб, ишга туширилди. Корхона ишчиларининг дам олиш уйи эса мунтазам ишлаб турибди.

Район электр тармоқлари ва цехлари ўртасидаги социалистик мусобақада Тўрақўрғон район электр тармоқлари яхши натижаларга эришди. Республика Энергетика ва электрлаштириш министрлиги ҳамда республика тармоқ касаба союз комитетининг район электр тармоқлари ўртасида ўтказган мусобақасида у 1975 йилнинг «Ғолиб РЭСи» деб топилди. Биз шаҳар электр тармоқларининг табелчиси, Меҳнат Қизил Байроқ орденли Маликжон Мамадалиев, Косонсой район ектр тармоқларининг катта электр монтёри, республикада хизмат кўрсатган электр монтёр Абдусалом Ёқубов, Янгиқўрғон район электр тармоқларининг катта электр монтёри Халилбой Жалилов, юқори кучланишли тармоқлар бўлимининг электр монтёри Гакиф Гилягев каби илғор ходимларимиз билан фахрланамиз.

Самарадорлик ва сифат беш йиллиги — ўнинчи беш йилликни аниқ мақсад ва режалар билан бошладик. Халқ хўжалиги ва аҳолининг электр энергиясига бўлган талаби кундан-кун ортиб бораётганини назарда тутиб, қатор район ва шаҳарларда подстанциялар, электр узатиш тармоқлари қуриш ишларини олиб борамиз. Айниқса қишлоқ хўжалигини сув билан таъминлаш бўйича кўпгина насос станциялари, қудуқлар ва чорвачилик комплексларини электрлаштирамиз. Йилига ўртача 250—300 километрдан ортиқ электр узатиш тармоқлари ва ўнлаб подстанциялар қуриш мўлжалланмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасидаги: «Электр энергетикада меҳнат унумдорлигини 27-29 процентга оширилсин» деган кўрсатмаларга амал қилиб, съездолди социалистик мусобақасини янада қизитиб юбордик. Зарбдор меҳнат вахтасида туриб ишлаб, съезд очиладиган кунни 1976 йил биринчи квартал планини бажариш билан кутиб олиш иштиёқидамиз.

Р. МУСАЕВ,
Наманган электр тармоқлари корхонасининг директори.

МЕҲНАТ ҒОЛИБЛАРИ

Сўз — тўққизинчи беш йилликдаги шавкатли меҳнати билан Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ғолиб чиққан илғор коллективларнинг пешқадам ишчиларига. Улар ишлаётган коллективлар 1975 йил халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш ва тўққизинчи беш йилликни муваффақиятли тугаллаш учун ўтказилган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ғолиб чиқиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари билан мукофотландилар. СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида Бутуниттифоқ «Ҳурмат тахтасига» ёзилдилар.

САНОАТ

ОЛМАЛИҚ

Ленин орденли В. И. Ленин номли кон-металлургия комбинати

— Тўққизинчи беш йиллик якунлари сарҳисоб қилинди. Биз ғолиблар сафида саналдик, — деди фахр билан **экскаватор машинисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Р. Сафаров.** — Беш йиллик топшириғимизни якунловчи йилнинг октябрь ойидаёқ адо этган эдик. Бу давр ичида маҳсулот ишлаб чиқаришни пландагидан 30 процент, кон ишлари ҳажмини бир неча баробар оширишга эришдик. Меҳнат унумдорлиги 11,5, руда қазиб чиқариш 7,7 процент кўпайди. Маҳсулот таннархи 2,4 процент арзонлашди. Сўнгги икки йил ичида квартал планларнинг бажарилиши бўйича турдош корхоналар ўртасидаги мусобақада беш марта олдинги ўринларни эгалладик. Қозоғистон ССРдаги Аччисой металлургия комбинати коллективи билан мусобақамиз янги-янги ютуқларга етаклаяпти.

Янги беш йиллигимизнинг дастлабки ойи ҳам барвақт якунланди. Олтинтопган, Чолота, Қўрғошинкон, Саричек карьерларида руда қазиб чиқариш икки ойлик плани муддатидан илгари ошириб бажарилди.

ҚУРИЛИШ

ЯНГИЕР

Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Голодностепстрой» бошқармаси

— Бошқармамизнинг минглаб чўлқуварлари, қурувчилари ва механизаторлари янги-янги давлат хўжаликларининг марказий посёлкаларини, бўлажак район ва шаҳар марказларини бунёд этишда куч-ғайрат билан ишламоқдалар.

Уларнинг кучи билан, — деб ҳикоя қилади **«Голодностепстрой» йўл қурилиши бошқармасининг скреперчиси Анвар Иброҳимов,** — ўтган беш йил ичида Сирдарё области бўйича капитал қурилиш соҳасида давлат кооператив корхоналари ва ташкилотларида 182 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Область шаҳарлари, шаҳар типидаги посёлкалар ва қишлоқ жойларда 179 минг квадрат метр турар-жой бинолари қуриб ишга туширилди.

Янги беш йиллик биринчи йилининг ўтган бир ойи ичидаёқ бошқарма бўйича пландан ташқари бир неча ўн минг сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилди, йиғма темир-бетон ва бетон тайёрлаш мўлжалдагидан бир ярим минг куб метр кўп бўлди. Асфальт бетон ва ёғоч ишлаб чиқариш соҳасида ҳам анча ютуқлар қўлга киритилди. Булар, шубҳасиз, мусобақа шарофатидир.

ТРАНСПОРТ

АНДИЖОН

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигига қарашли область ишлаб чиқариш автомобиль тресги

1971 — 1975 йилларда трестимиз бўйича пландан ташқари бир неча юз минг тонна юк ташилди. Якунловчи йил топшириғи декабрь ойининг иккинчи ўн кунлигида адо этилиб, белгиланганидан анча кўп фойда олинди. Машиналар паркидан фойдаланиш олдинги беш йилликка нисбатан 0,2, фойдали қатнов эса 2 процент ўсди. Трестимиз эришган бу улкан ютуқда (бизнинг автокомбинатимиз шу трест ихтиёрида), коллективимиз ҳиссаси борлигидан фахрланамиз.

Мукофот бизни янги марраларга чорламоқда, — дейди **областдаги 101-автомобиль комбинатининг илғор шофери О. Отабоев.** — Ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш учун, 1976 йилги халқ хўжалик планини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ҳар қачонгидан актив қатнашиб, январь ойи ва февраль ойининг биринчи ярми план-топшириқларини барвақт адо этдик. Мусобақа кенг қанот ёймоқда.

ТАШАББУСКОРЛАР БИЛАН ТАНИШТИРАМИЗ

ЧЕВАР

Фабрика кадрлар бўлимида ундан сўрашди:

— Игна ушлашни унутмадингизми?

— Яна ўрганиб оларман, — жавоб қилди у.

Салима ўрганиб кетишига ишонарди. Чунки у уч фарзанди туфайли орада қатор йиллар ишлай олмади. Аммо севган касби — тикувчиликни унутиб ҳам юбормади. Уйда ўз машинасида фарзандлари учун кийим-кечаклар тикди. Оиласидан ҳеч ким, ҳеч қачон кийим магазинлари бўйлаб юришга одатланмади. Юрганда ҳам Салиманинг тикканидан кўра яхшироқ буюм тополмасди. Кенжа фарзанди Фирдавсий боғчага қатнай бошлаши билан яна корхонага қайтди.

Одатдагидек Салима кўп қатори ишни яна ўқув агрегатидан бошлади. Ёшгина қизларга бош бўлиб, безакли қийикчалар тикар, ора-чора сўзанага гул солаётган моҳир чеварлар ишига диққат билан разм солар, кези келса кўмаклашиб юборарди.

Салима «Труд женщин» фабрикасига ана шундай қайтиб келди. Дастлабки кунларда баъзилар унинг ишини зимдан кузатиб туришар, чаққон ҳаракатига, сифатли тикувига қараб ҳавас қилишарди. Ҳар бир ишида меҳнат ва истеъдоднинг гўзал бирлигини кўришарди. Битта сўзана тикиш учун ранг-баранг шоҳи ип, шоҳи газлама, турли хил игна, гул чизмалари сингари 20 га яқин маҳсулот ва иш қуроллари керак бўлади. Уста машиначилар ҳар бир гул чизмасини тикиш жараёнида неча ойлаб машқ қилишади. Ўн-ўн беш йил ичида беш-олти жараёнигина ўзлаштириб олишади. Салиманинг эса корхонадаги 1976 йилгача бўлган меҳнат фаолиятида ўрганиб улгурмаган жараёни қолмади. Бунинг устига уларнинг ҳаммасини «аъло» бажаришни ўзлаштирди. Ҳамма усулдаги тикув ишларининг уддасидан чиқа оладиган Салима кўп ўтмай резервга ўтказилди. Резерв ишчи дегани — ҳар қачон, ҳар қандай шароитда тўғри келган участкада ҳар қандай ишчининг ўрнини босиб кета олар, топширилган ишни юқори сифатда уддалай оларди.

Салима корхона манфаати билан яшади. Коллектив билан бирга ўсди ва унга кўмак берди. «Фабриканинг илғор ишчиси», «Социалистик меҳнат ғолиби» деган номлар эгаси бўлди. «Шавкатли меҳнати учун» медалини тақди. Иттифоқ шаҳарлари бўйлаб туристик саёҳатларга борди. Шу ерда КПСС сафига ўтди. Корхона партия бюросининг аъзоси сифатида коммунист аёллар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларга раҳбарлик қилди.

Салима Луқмонова тўққизинчи беш йилликни корхонага қайтиб келганидан сўнгги тўрт йиллик меҳнат фаолияти билан бошлади. Эндиликда унга попопчилик касбининг ҳеч қандай сир-асрори қолмаганди. Польшадан келтирилган янги хил тикув машиналарининг дастлабкилари унга берилди. Салима уларда узунлиги 2, эни 1,20 метр бўлган шоҳи сўзаналар тика бошлади. Бригадирликка кўтарилди. Ишга эрта келиб, кеч қайтишга одатланди. Уй ишларига қизи Шаҳзодахон билан ўғли Тоҳиржон кўмак бера бошлади.

— Салима, қийналиб қолмаяпсанми? — сўради танишлари.

— Нега энди қийналар эканман. Оилам тинч, хотиржам бўлса... Бу ердаги ишим ҳам кун сайин кўзга ташланиб боряпти. Бекорга югурмаяпман-ку? Ҳуда-беҳудага чопган кишигина чарчайди, — жавоб қилди у.

Кунлардан бир куни янги ишга келган қиз ундан сўраб қолди:

— Салима опа, сизнинг машинангиз жудаям яхши бўлса керак-а?

— Кел, алмашиб ишлаймиз, — таклиф қилди у.

Қиз рози бўлди. Кун бўйи алмашиб ишлашди. Кечқурун ишни якунлашди. Салима нормасини ҳар галгидек зиёда қилиб бажарганди.

— Гап машинада эмас, меҳнатда экан, опа, — тан олди у.

— Дадил бўлсанг, ихлос қўйсанг — маҳорат сеники, — қизнинг кўнглини кўтариб қўйди Салима.

Устоз ишчи тўққизинчи беш йилликда бундай ёшлардан 14 нафарига иш ўргатди. Хурсандой Ғуломова, Моҳира Одилова, Тоҳира Умарова, Дилором Низомова, Ҳолида Ҳакимова сингари шогирдлари бугунги кунда ўзи билан ёнма-ён мустақил иш бажармоқдалар. Ҳозир 1980 йилнинг иккинчи ярми ҳисобига маҳсулот топшираётган Салима Луқмонова ўнинчи беш йилликда яна 16 шогирд тайёрлаш ниятида. Пўлатой Мирсаидова билан Мавлуда Ҳасановаларни ҳозирданоқ ўз оталиғига олди. Ўнинчи беш йилликда икки беш йиллик топшириқларни бажариш мажбуриятини олган ўнлар ташаббусининг иштирокчиси бўлиб майдонга чиқди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида зиммасига олган социалистик мажбуриятлари юзасидан ҳисоб берди. Марказком унинг ташаббусини маъқуллади. Салима Луқмонова айрим ишларга кетадиган вақтни қисқартириш, ишлаб чиқариш технологиясига аниқ риоя қилиш, иш маҳоратини кун сайин ошириб бориш сингари резервлар ҳисобига 1980 йилгача 51 минг сўмлик — пландагидан икки баравар зиёд маҳсулот тайёрлаш ва уларнинг барчасини фақат биринчи сортларга топшириш учун сўз берди.

— Салима ва унга ўхшаш юзлаб тикувчи хотин-қизларимизнинг куч-ғайрати, меҳнати, шижоати билан, — дейди фабрика директори Марҳабо Назарова, — ўтган беш йиллик топшириқларини барвақт адо этдик. Фабрикамизга тўққизинчи беш йилликда эришган ютуқларимиз учун КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг эсдалик байроқчаси берилди.

Салиманинг ўзи бизга яқинда бўлиб ўтган қизиқ бир воқеани айтиб берди.

— Самарқанд марказий универсал магазинига кириб қолдим. Эсдалик буюмлари сотиладиган бўлимда бўлдим. Бир нуроний қария набирасининг тўйи тараддудида шекилли сўзана, қийиқча ва дўппилардан бир йўла беш-олтитадан харид қилаётган экан. Қараб турдим, сўзаналар тикилишилари кўзимга иссиқ кўринди. Қариядан узр сўраб, бирини қўлимга олдим. «Меники, мен тиккан сўзана!» — дедим ўзимни тутолмай. Харидор аввалига ажабланди. Кейин сўзанани бор-бўйи ёзиб кўрди-да, гули, тикилиши ва бежиримлигига яна бир бор синчков нигоҳ ташлади ва: «Раҳмат, қизим, қўлинг дард кўрмасин» деди миннатдор бўлиб. Ўша куни уйга суюниб қайтдим. Раҳмат эшитганимдан эмас, мен тиккан маҳсулот эл-юртга манзур бўлаётганидан бахтиёр эдим.

Салиманинг ҳаётида бундай бахтиёр онлар жуда кўп бўлган. У ана шу бахт ва шодлик манбаи — озод меҳнат қучоғида ишлаб келаётганидан ҳам ғоят миннатдор. Дарвоқе, инсон меҳнати билан гўзалдир.

Л. ЭРГАШЕВ,
Н. САЪДУЛЛАЕВ.
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

САМАРАДОРЛИК ЙЎЛИДАН

МАРРА ЯҚИН

Конимиз коллективи КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, катта муваффақиятларга эришмоқда. Улар 1975 йил давлат планларини 16 декабрда, социалистик мажбуриятларини эса 21 декабрда шараф билан уддаладилар. Янги беш йилликнинг биринчи йили дастлабки — январь ойи план-топшириқларини ҳам муддатидан илгари ошириб адо этдик.

Бундай зафарларга социалистик мусобақани кенг авж олдириш орқали эришдик. Руда қазиб чиқарувчилар бригадаси бошлиғи Меҳнат Қизил Байроқ орденли М. Маҳкамов, пармаловчи III даражали Меҳнат Шуҳрати орденли А. Абдуазизов, бульдозерчи А. Қўшалов, навбатчи электрик Ф. Комилов ва район Совети депутати, руда ташувчи Д. Кенжаевларнинг номини коллективимиз ҳурмат билан тилга олади. Бу илғор essential кончилар шу кунларда смена топшириқларини 110-115 процент бажариб келмоқдалар. 30 дан ортиқ киши «1975 йил социалистик мусобақаси ғолиби» нишонини қўлга киритди.

Мен Ўзбекистон Коммунистик партиясининг яқинда бўлиб ўтган XIX съездида қатнашиш шарафига муяссар бўлдим. Съезд республикамизнинг барча меҳнаткашлари, жумладан, биз, кончилар олдига улкан вазифалар қўйди.

Мамлакатимиз ва партиямиз ҳаётидаги улкан воқеа — КПСС XXV съезди очиладиган кунга саноқли дамлар қолди. Ҳозир ҳамма жойда, ҳар бир ишчи коллективида съезд шарафига олинган юксак мажбуриятларнинг бажарилиши учун барча чора-тадбирлар кўриляпти. Биз ҳам товар маҳсулот таннархини 0,5 процентга камайтириш, меҳнат унумдорлигини планга нисбатан 1 процентга орттириш, материал, ёқилғи, электр энергиядан фойдаланишда 10 минг сўм иқтисод қилиш ва йил охиригача ихтирочилик таклифларини жорий этиш эвазига 70 минг сўм тежаш учун зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдамиз.

Социалистик мусобақа ўз самарасини кўрсатмоқда. Съезд очиладиган кунгача икки ойлик планни муддатидан олдин бажариш ҳамда пландан ташқари бир неча минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан олган мажбуриятимизни бажариш арафасида турибмиз.

У. ЭГАМБЕРДИЕВ,
«Ўзбекзолото» комбинати Чодак кони партбюросининг секретари.

ЎНИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК ЛОЙИҲАСИ УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

МАНЗИЛИНГИЗ ЯҚИН БЎЛСИН ДЕБ...

Суғориладиган деҳқончилик — мамлакат бойлигининг қудратли манбаи. Шунинг учун ҳам халқимиз: «Сув йўқ жойда — ҳаёт ҳам бўлмайди» — дейди. «Йўл тугаган жойда — ҳаёт бошланмайди» — деган нақл ҳам бор. Дарҳақиқат, суғориладиган деҳқончилик ва автомобиль йўли — булар бир-бири билан шундай узвий боғланиб кетганки, улар пахтачиликда энг зарур.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати транспортнинг барча турларини ривожлантириш ҳақида доимий ғамхўрлик қилиб келмоқда. Республикамизда ҳам автомобиль транспорти тез суръатлар билан тараққий этяпти. Ҳозир барча халқ хўжалик юклари ва йўловчиларнинг 90 процентдан зиёди автомобиль транспортида ташилмоқда.

Республикада йўл қурилиши ҳам янги поғонага кўтарилмоқда. Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш министрлигига қарашли коллективлар барча кўрсаткичлар бўйича тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан анча илгари адо этиб, мамлакат йўл хўжалигини тараққий эттириш умум ишига муносиб ҳисса қўшганлиги билан фахрланади. Бизнинг йўлчиларимиз пландан ташқари 50 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажаришди, 11 миллион сўм миқдорида саноат маҳсулоти реализация қилишди.

Тўққизинчи беш йиллик мобайнида қурувчиларимизнинг фидокорона меҳнати туфайли 11,5 минг километр автомобиль йўли, жумладан, муҳим халқ хўжалик аҳамиятига молик 3600 километр узунликдаги йирик магистраллар қурилди, реконструкция қилинди. Бу қувончли натижаларга, аввало, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш, резервлардан унумли фойдаланиш туфайли эришилди. Бунда ўзаро социалистик мусобақада ғолиб чиққан Сурхондарё область йўл бошқармаси, Тошкентдаги 2-йўл қурилиши бошқармаси, Қўқон кўприксозлик бошқармаси, Олтинкўл йўл-эксплуатация участкаси, Қуйлиқдаги темир-бетон конструкциялари тажриба заводи коллективларининг муносиб ҳиссаси бор.

Тўққизинчи беш йиллик якунлари нимаси билан характерланади? Агар яқин ўтмишда йўл қурилишида асосий эътибор капитал маблағни кўпайтиришга қаратилган бўлса, эндиликда республикада йўл қурилишини ривожлантиришга ишлаб чиқаришни интенсивлаш, энг оқилона, янги иш усулларини излаш, йўлдан фойдаланиш муддатини узайтириш ва ҳоказолар асос қилиб олинди. Моддий-техника ресурслари эса мавжуд автомобиль йўллари тармоқларини реконструкция қилиш, уларни тез суръатлар билан ўсаётган республика экономикаси талаблари даражасида техник жиҳатдан модернизациялаш билан боғлиқ ишларга сафарбар қилинди. Натижада Ўзбекистонда партия ва совет ташкилотлари раҳбарлигида қисқа муддатда ҳар томонлама қулай автомобиль йўлларининг кенг тармоғи вужудга келтирилди. Уларнинг 85 процентдан ортиғи енгил типдаги мукаммал асфальт билан қопланди. Республикамизнинг барча областлари маъмурий ва иқтисодий марказлари, саноат ва қишлоқ районлари билан узлуксиз транспорт алоқаси таъминланган.

Шу билан бирга, республикадаги йўл тармоқлари замонавий талаблар даражасидан орқада қолаётир. Автомобиллар ишлаб чиқариш суръати қулай йўл тармоқларининг ривожланиш суръатидан ўзиб кетмоқда. Сўнгги йилларда ҳаракат интенсивлиги кескин ошди. Шаҳарлар ва саноат марказларига кириб келаётган автомобилларнинг сони бир суткада 15-20 мингга етди. Умумий транспорт оқимида оғир юкли автомобилларнинг салмоғи тобора ошмоқда. Буларнинг ҳаммаси илгари қурилган асфальт йўлларнинг автомобиль ўтказиш қобилияти ҳозирги замон талабларига жавоб бермаслигини кўрсатди ва йўлларнинг тез ишдан чиқишига олиб келди. Оқибатда, йўл хўжалигидаги техника сиёсатини ва ташкилий структурани тубдан қайта кўриб чиқиш масаласи кўндаланг қўйилди. Хўш, бу муаммо қандай ҳал этилмоқда.

Аввало кенг кўламда мукаммал асфальт-бетон ва цемент-бетон йўллар қуриш учун моддий-техника базани вужудга келтириш зарур эди. Йўлчиларнинг ғайрати туфайли нисбатан қисқа вақтда асфальт-бетон заводлари, йиғма темир-бетон корхоналари ҳамда саралаш-майдалаш фабрика ва цехлари тармоқларининг биринчи навбати вужудга келтирилди. Натижада биз 62 километрли Тошкент ҳалқа йўлини 63 километрли Бектемир — Янгибозор — Ғазалкент, 150 километрли Тошкент — Чиноз — Жиззах, 55 километрли Андижон — Наманган, 152 километрли Тошкент — Янгиер йўлларини, Қўқон — Фарғона участкасида 90 километрли Фарғона ҳалқа йўлини қуришга муваффақ бўлдик. Янгийўл, Жиззах, Ангрен, Нукус, Шаҳрисабз ва Китоб шаҳарларини айланиб ўтувчи йўл қурилиши тугалланди. Самарқанд, Андижондаги шундай тадбирлар ҳам поёнига етказилмоқда.

Автомобиль йўлларини реконструкция қилиш билан баравар сунъий иншоотларни қайта созлаш амалга оширилди. Сирдарё, Чирчиқ, Қорадарё, Чотқол, Тўполон, Қашқадарё каби дарёлар устидан капитал кўприклар қурилди. Темир йўл билан кесишган Андижон, Қўқон, Гулистон, Чотқол, Фурқат сингари шаҳарлар ва аҳоли пунктларида путепроводлар бунёд этилди. Умуман, тўққизинчи беш йилликда автомобиль йўлларида барпо қилинган темир-бетон кўприклар ва сунъий иншоотларнинг ҳажми йигирма минг погон метрдан ошиб кетди.

КПСС XXIV съезди қарорларида йўл қурилиши кўпроқ мамлакат қишлоқ районларида ривожлантирилиши зарурлиги кўрсатилган эди. Ўзбекистон йўлсозлари бу кўрсатмани амалга ошира бориб, муайян ютуқларга эришдилар. Ўтган беш йилликда республика колхоз ва совхозлари учун 7,3 минг километр масофада такомиллашган автомобиль йўллари барпо қилинди.

Сўнгги йилларгача колхоз ва совхозлар чорва молларини 200-300 километр, ҳатто ундан узоқ масофадаги тоғ яйловларига элтишда йўлсизлик туфайли катта қийинчиликка дуч келардилар. Бунга барҳам бериш учун Фарғона областида Октовга, Тошкент областида Жанубий Майдонтолга, Андижон областида «Советский», Чўнголой массивларига ва бошқа жойларга олиб борадиган автомобиль йўллари қурилди. Мазкур йўлларнинг қурилганлиги чорва молларини автомобилда ташиш имкониятини яратди. У ўз навбатида молларни кўзланган манзилга элтиш муддатини қисқартирди, вазнини сақлаб қолди.

Маълумки, қоракўлчилик совхозлари Қизилқумда жойлашган бўлиб, йўлсизликдан катта қийинчиликка дуч келинарди. Аралаш озуқаларни, медикаментларни ва қўйларни нормал боқиш учун зарур озуқани ўз вақтида, айниқса, қиш ойларида етказиб бериш жиддий муаммо эди. 500 километрдан ортиқ Қизилқум «ҳалқа» йўлининг қурилганлиги қоракўлчилик совхозларига таъминот базалари, темир йўл станциялари ва маъмурий марказлар билан ишончли транспорт алоқасини йўлга қўйиш имконини берди.

Тўққизинчи беш йилликда ишлаб чиқариш самарадорлигини ҳар томонлама оширишга, техника тараққиётини тезлаштиришга, йўл қурилиши ишлари сифатини ва чидамлилигини яхшилашга қаратилган қатор принципиал инженерлик ечимлари амалга оширилди. Автомобиль йўлларини лойиҳалаш, қуриш ва ундан фойдаланишда Бутуниттифоқ йўл қурилиши илмий-тадқиқот институти Ўрта Осиё филиали олимларининг тавсияларидан кенг фойдаланилди.

Автомобиль йўлларини ремонт қилишга ва уларни сақлашга ҳам катта эътибор берилди. Кейинги йилларда йўлдан фойдаланувчи ташкилотларнинг ташкилий структураси анча яхшиланди. Умумий фойдаланиладиган барча йўлларда механизациялаштирилган йўл-ремонт пунктлари ташкил этилди. Бу пунктлар ўзларига топширилган участкада йўлнинг юксак техник даражада сақланишига жавоб берадилар.

Йўлларда кўплаб автопавильонлар, тўхташ майдончалари, аҳоли пунктлари ёнида эса тротуарлар қурилди. Эски йўл белгилари янгиларига деярли алмаштирилиб бўлди. Йўлларда транспорт ҳаракатини ҳисобга олиш механизациялаштирилмоқда.

Республика ҳукумати топшириғига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Госстройи 4 минг километрга яқин магистрал йўлларнинг бўлажак иншоотлари ва архитектуравий безаги Бош схемасини тасдиқлади. Схемага кўра, йўлларда ҳайдовчиларга ва пассажирларга қулайлик туғдирувчи, хизмат қилувчи 9 та мотель қурилиши кўзда тутиляпти. Ҳар бир мотелда меҳмонхона, техника хизмати станцияси, бензин сотувчи станция, савдо ва овқатланиш нуқтаси, медицина ва алоқа пунктлари бўлади. Уларни Тошкент, Самарқанд, Фарғона, Қўқон, Бухоро, Чимён, Урганч ва Бойсунга кираверишда қуриш мўлжалланган. Умуман, яқин йилларда 83 та бензин сотувчи станция, 75 та автовокзал ва автостанция, 45 та техника хизмати кўрсатувчи станция, 1074 та автопавильон, 646 та автобус бекати, 140 та дам олиш жойи ва бошқалар барпо қилинади.

Тўққизинчи беш йиллик йўл қурилиши учун маҳаллий резервларни қидириб топиб ишга солиш билан ҳам характерланади.

Республикамизнинг ўзига хос территориал хусусияти, темир йўлнинг маъмурий районлар ва таъминот базаларининг кўпидан узоқдалиги, суғориладиган деҳқончиликнинг шарт-шароитлари саноат корхоналари ва хўжалик ташкилотларининг, колхоз ва совхозларнинг қулай йўллар қурилишига талабини тобора оширмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати ички резервлардан фойдаланиш ва манфаатдор ташкилотларни йўл қурилишига жалб этиш соҳасида катта ташкилотчилик ишлари олиб борди. Натижада республика йўл тармоқларининг кўпгина қисмини қуриш ва реконструкциялаш манфаатдор министрлик ва идоралар, колхоз ва совхозларнинг актив иштирокида ҳашар усулида амалга оширилди. Бир неча мисол келтирай. Масалан, Тошкент — Орол денгизи магистралидаги 480 километрли Қарши — Бухоро — Газли — Амударё — — Питнак участкаси. Уни қуриш учун сарфланган маблағни СССР Газ саноати министрлиги ажратди. Ўзлаштирилаётган Мирзачўл, Марказий Фарғона, Сурхон — Шеробод чўллари ҳамда Амударё этакларидаги йўлларни Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги ҳисобига қурдик. Электр станциялар қурилишларига олиб борадиган йўллар Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, совхозларга элтадиган йўллар эса Қишлоқ хўжалиги министрлиги маблағларидан вужудга келди.

Пул маблағларини шу тартибда жалб этиш бевосита министрлигимизга ажратиладиган капитал маблағларнинг иқтисодий самарадорлигини анча оширмоқда.

Ўзбекистон йўлсозлари тўққизинчи беш йилликда анчагина тажриба тўпладилар. Эндиги вазифамиз ўнинчи беш йилликда улардан унумли фойдаланиш ва тажрибаларни бойитиб боришдан, ўнлар ташаббусини кенг ёйишдан иборатдир. Чунки 1976—1980 йилларда олдимизда анча мураккаб вазифалар турибди. Ҳеч шубҳа йўқки, улар КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қарори асосида ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш учун, 1976 йил халқ хўжалик планини муддатидан илгари ошириб бажариш учун куч-ғайратларини аямайдилар. Биринчи ойдаги иш натижаларимиз шундай дейишимизга асос бўлмоқда.

А. ҚАЮМОВ,
Ўзбекистон ССР автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш министри.

Янги беш йилликнинг илк йили мўл ҳосилига мустаҳкам замин яратаётган Бекобод районидаги Навоий номли колхоз аъзолари съезд олди кунларида кунлик топшириқларини 1,5-2 баравар ошириб бажаришяпти. Хўжаликда шўр ювиш, ариқ-зовурлар қазиш, ўғит чиқариш сингари кўклам олди ишлари авж олдириб юборилган. Бугунгача 700 гектарга яқин ернинг шўри ювилди. Суратда: колхознинг иккинчи участкасида Тўра Янгибоев бошлиқ бригада сувчилари шўри ювилаётган далаларга сув бостиришяпти.

С. Маҳкамов фотоси.

ҚОРА ТУПРОҚЛИ БЎЛМАГАН ЗОНАНИ КОМПЛЕКС РИВОЖЛАНТИРИШ ПРОГРАММАСИ

ПЕШҚАДАМЛАР ҲУҚУҚИ

«Тошкент-1» қурилиш механизациялаштирилган кўчма колоннаси мелиораторлари Новгород областидаги Шимск районига қарашли «Волна революции» совхозида тағин 110 гектар ботқоқ ерни қуритиб бердилар. Шуни айтиш керакки, ана шу ишларнинг ҳаммаси ҳатто бу ерлар учун камдан-кам учрайдиган совуқ келган ойда бажарилди. Қарияларнинг айтишига қараганда бундай қалин қор ва қаттиқ совуқ кейинги ўн йил мобайнида бўлмаган экан. Лекин шунга қарамасдан одамлар меҳнат қилмоқдалар, съезд олди мусобақаси қизғин тус олмоқда. Қора тупроқ бўлмаган зонани ўзгартиришдан иборат умумхалқ ишида иштирок этишга аҳд қилган ўзбек мутахассислари янги беш йилликнинг биринчи йилида бир маҳаллар ташландиқ бўлиб ётган 1822 гектар майдонни, яъни ўтган йилдагидан 722 гектар кўпроқ ерни экинзорга айлантиришлари керак. КПСС XXV съезди очиладиган кунга қадар икки ойлик топшириқни бажаришга, 27 декабргача эса йиллик топшириқни бажаришга қарор қилинди.

Мўлжалланган режалар амалга оширилмоқда. Торф бор жойга уч километрлик йўл ҳозирнинг ўзидаёқ чиқарилди, «Ленинская Искра» колхозида дарёга кўприк қурилди, бешта қувур ётқизилди ва бошқа объектлар барпо этилди. Механизаторлар ўрмон дарахтларини кундаков қилмоқдалар, буталарни кесиб, далалардаги харсанг тошларни йиғиштириб олмоқдалар.

Сольцдаги «Тошкент-2» механизациялаштирилган кўчма колонна коллективи ҳам беш йилликнинг биринчи йилида ўз зиммасига оширилган мажбуриятлар олди. Колонна партия ташкилотининг секретари Е. Антонова ТАСС мухбирига коммунистлар мусобақада пешқадамлик қилаётганлигини айтди. Энг аввало РСФСР қишлоқ хўжалигида хизмат кўрсатган механизатор тракторчи А. Редоров, экскаваторчилар П. Эфимовас, В. Михайлов, В. Москаленко, П. Соки, зовур чиқарувчилар бригадасининг бошлиғи М. Сильянова мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар. Қаттиқ совуқ қор бўронлари бўлиб туришига қарамасдан, улар «Первомайский» совхозида магистрал каналлар қуришмоқда, «Родина» ва Александр Невский номли колхозларда йўл чиқазишмоқда, «Красний Октябрь» колхозида суғориш системаси учун тўғон барпо этиб, кунига бир ярим ва ундан ҳам кўпроқ норма бажармоқдалар.

Илгари қурилиш участкасининг бошлиғи, эндиликда янги ташкил этилган «Тошкент-3» механизациялаштирилган кўчма қурилиш колоннасига бошчилик қилаётган В. Боринни ҳам ҳамиша иш бошида топасиз. Бу коллектив Новгород, Сольц, Шимск мелиораторлари учун ва Волот район посёлкасида уй-жойлар қуради.

Қардош республика вакиллари уй-жой қурмоқдалар, саноат базаси қурмоқдалар. Новгород заминини янгиламоқдалар. Уларнинг бутун фикри-зикри КПСС XXV съездини муносиб кутиб олишга қаратилган.

В. ЧЕРНЯЕВ,
(ТАСС мухбири).

Новгород.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика экономикасини ривожлантиришдаги актив иштироки, давлат банки системасида кўп йиллик, самарали ишлари учун СССР Давлат банки Ўзбекистон республика конторасн бошқарувчисининг ўринбосари Игнатий Андреевич Сенчукка «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган экономист» фахрий унвони берди.

ПЛАНЕТАМИЗДА

ЖАҲОН БИР ҲАФТА ИЧИДА

ПОЛЬША ХАЛҚИ ҲАЁТИДА МУҲИМ ВОҚЕА

Польша Халқ Республикаси сейми шу ҳафта ичида ПХР Конституциясига киритиладиган ўзгартишлар тўғрисидаги қонунни қабул қилди. Бунинг натижасида бир неча ой давом этган жуда муҳим иш тугалланди. Бу ишда сейм махсус комиссиясининг аъзоларигина эмас, аслини олганда халқ Польшасининг барча меҳнаткашлари ҳам қатнашди. Конституцияга киритилган ўзгартишлар мамлакат ижтимоий тараққиётининг ҳозирги босқичини акс эттириши, Польша давлатининг келгусидаги вазифаларини конституцион тарзда белгилаши ва шу муносабат билан поляк гражданларининг ҳуқуқлари ҳамда бурчларини аниқ кўрсатиб бериши лозим эди.

Польша Халқ Республикасида амалда бўлган Конституция 1952 йилда қабул қилинган эди. Бу Конституция асосан ўзининг сиёсий ва ҳуқуқий низомларини сақлаб қолди. Аммо социалистик йўлдан ривожланишнинг чорак асри мобайнида Польшанинг ҳаётида катта ўзгаришлар рўй берди. Бу ўзгаришлар Польша Бирлашган ишчи партиясининг ўтган йил декабрь ойида бўлиб ўтган VII съезди ҳужжатларида ўз ифодасини топди. Съезд Польша давлати «Ҳозирги кунда тамомила социалистик давлат бўлиб қолди» деб таъкидлади. Съезд мамлакатда ривожланган социализмни барпо этиш вазифасини қўйди. Польша илгари халқ демократияси давлати деб эълон қилинган эди. Эндиликда Конституцияда ана шу таъриф ўрнига «Польша Халқ Республикаси социалистик давлатдир» деган таърифни киритиш таклиф қилинди. Бу — тамомила табиий бир ҳолдир. Ана шундай таъриф жуда катта сиёсий аҳамиятга молик бўлган тарихий фактни акс эттиради.

Конституцияга киритилган бошқа тузатишлар унинг турли моддаларига тааллуқли бўлишига қарамай, уларнинг ҳаммаси яхлит бир нарсани ташкил этади. Бунинг боиси шуки, уларни умумий бир ғоя бирлаштиради. Бу ғоя — социалистик давлатнинг мақсад ва вазифаларини, унинг сиёсий ҳаётини, жамиятнинг қиёфасини ва бу жамиятнинг асосий ўчоғи бўлган оила қиёфасини, шунингдек шахснинг ҳуқуқлари, эркинлиги ва бурчларини белгилашдан иборат.

Конституцияга киритилган ўзгартишларда давлатнинг ташқи сиёсат соҳасидаги вазифалари ҳам акс эттирилди. Конституциядаги янги моддаларнинг бирида бундай дейилган: «Польша Халқ Республикаси ўз сиёсатида поляк халқининг манфаатларига, унинг суверенитети, мустақиллиги, хавфсизлиги манфаатларига, тинчлик ва халқаро ҳамкорлик йўлидаги хоҳиш-иродасига амал қилади, озодлик ва тараққиёт кучлари билан ҳамкорликнинг шонли анъаналарини кўзда тутади, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан ва бошқа социалистик давлатлар билан дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлайди, тинч-тотув яшаш ва ҳамкорлик принциплари асосида турли ижтимоий тузумдаги давлатлар билан муносабатларини ўрнатади».

Польша Халқ Республикаси сеймининг Конституцияга киритилган ўзгартишларни қабул қилиши поляк халқининг ҳаётида катта сиёсий воқеадир.

БУТУН ИСПАН ХАЛҚИ БИЛАН БИРГАЛИКДА

Испанияда халқнинг қудратли ҳаракати тўхтовсиз давом этмоқда. Меҳнаткашлар намойиш, митинг ва забастовкаларни уюштириб, энг зарур ҳаётий эҳтиёжларининг қондирилишини талаб этмоқдалар, эксплуатациянинг кучайтирилишига, қимматчилик ва ишсизликнинг авж олишига қарши норозилик билдирмоқдалар. Айни вақтда сиёсий талаблар ҳам илгари сурилмоқда. Бу талабларнинг энг муҳими — испан халқига демократик ҳуқуқлар берилишидан иборат. Испан халқи Франко диктатураси ўрнатилганидан буён ўтган қарийб қирқ йил мобайнида ана шу ҳуқуқлардан маҳрум этилган эди. Испания аҳолисининг тўртдан бир қисмидан кўпроғини ташкил этган майда миллатлар — каталонияликлар, галисияликлар ва баскларга ҳам шундай ҳуқуқлар берилиши талаб қилинмоқда.

Масалан, Каталонияда 5 миллиондан ортиқ киши яшайди. Каталония Испаниянинг энг муҳим иқтисодий районларидан биридир. Каталониянинг асосий шаҳри Барселона мамлакатнинг йирик саноат марказидир. Каталонияликларнинг асрлар бўйи давом этиб келаётган маданий анъаналари, ёрқин ва сермазмун адабиёти, ўзига хос музика ва рассомчилиги бор. 1936 йилда Испанияда халқ фронти ғалаба қилганидан кейин республикачилар ҳукумати каталонияликларга кенг демократик ҳуқуқлар берди. Басклар ва галисияликлар каби улар ҳам жумладан ўз она тилида мактабларда ўқиш ва китоб ҳамда газеталар нашр этиш имкониятига эга бўлдилар.

Франко диктатураси ўрнатилганидан буён ўтган йиллар ичида майда миллатларнинг барча ҳуқуқлари бекор қилинди. Майда миллатларнинг ҳар қандай урф-одатларига шафқатсизлик билан йўл қўйилмади. Жазо экспедициялари Каталония, Галисия ва Басклар мамлакати районларига бирин-кетин юбориб турилди. Ўтган йилнинг охирида баск ёшларининг қатл этилганлиги бутун дунёни ғазабга келтирганлиги одамларнинг хотирасидан кўтарилган эмас. Аммо кўплаб қамоққа олишлар ҳам, қийноқлар ҳам, қатл этишлар ҳам Испаниянинг ана шу районларида яшовчи аҳолининг руҳини букол-мади, уларнинг миллий онгини йўқота олмади.

Каталонияликлар, галисияликлар ва басклар ҳозирги кунда ҳам мамлакатдаги сиёсий ҳаётни демократик негизда қайта қуриш йўлидаги ҳаракатнинг олдинги сафларида бормоқдалар. Шу ҳафта ичида Барселонада урушдан кейинги даврда мисли кўрилмаган оммавий намойиш ўтказилганлиги, Бильбао, Сан-Себастьян, Лакорунда ва бошқа шаҳарларда забастовкаларнинг давом этаётганлиги буни яққол исбот этувчи далилдир. Каталонияликлар, галисияликлар ва басклар ўзларининг миллий ҳуқуқлари учун курашни бутун испан халқининг прогрессив ўзгаришлар йўлида олиб бораётган умумий кураши билан боғламоқдалар. Галисия сиёсий кучлари кенгаши, Баск демократик ассамблеяси ва Каталония сиёсий кучлар кенгашининг кейинги вақтларда эълон қилинган программалари ҳам буни исбот этади. Бу программалар демократия ва социал тараққиёт учун кун сайин кенгайиб бораётган курашда бирликкина Испания халқининг ғалабасини таъминлайди, деган фикрни асос қилиб олган.

ИМПЕРИАЛИСТИК ЗЎРАВОНЛИККА ҚАРШИ

Ажнабий капиталнинг, аввало АҚШ монополияларининг ҳукмронлигига қарши, иқтисодий ва ташқи сиёсат соҳасида мустақиллик учун курашга Латин Америкасидаги мамлакатлар ўз куч-ғайратларини сарфлаётганлигини кўрсатувчи янгидан-янги фактларга оид хабарларни телеграф ана шу қитъадан деярли ҳар куни етказиб турибди. Шу муносабат билан Латин Америкаси мамлакатлари тараққийпарвар жамоатчилигининг шу ҳафтада Мехикода тугаган муҳим анжумани — Латин Америкаси бирлигининг биринчи съезди катта эътиборга сазовор бўлди. Съезд ишида 16 мамлакат сиёсий ва ижтимоий ташкилотларининг делегациялари иштирок этди. Улар ана шу қитъадаги давлатларнинг иқтисодий интеграциясини, уларнинг мустақил ташқи сиёсат йўлини мустаҳкамлаш, табиий бойликларни, маданий ва тарихий бойликларни империалистик кучларнинг ҳамласидан ҳимоя қилиш сингари ҳозирги Латин Америкаси учун муҳим проблемалар юзасидан қарорлар қабул қилдилар.

Мехикода ўтказилган анжуман ёрқин ифодаланган антиимпериалистик характерга эга бўлди. Съезд делегатлари Венесуэла ва қитъадаги бошқа давлатларнинг тўла мустақиллигини таъминлашга — ўн йиллар давомида Америка монополияларининг ихтиёрида бўлган нефть саноатини национализация қилишга, социалистик Куба билан муносабатларни тиклашга қаратилган муҳим ташқи сиёсат соҳасидаги ҳаракатларни қатъий қўллаб-қувватладилар. Якдиллик билан қабул қилинган резолюцияларида Қўшма Штатлар ўзининг жанубдаги қўшниларига нисбатан ўтказаётган зўравонлик сиёсати кескин танқид қилинди. АҚШ конгресси қабул қилган савдо ҳақидаги қонун қораланди. Бу қонун аввало Латин Америкасидаги миллий бойликларни монополияларнинг талашидан сақлашга интилаётган мамлакатларга қарши қаратилгандир. Съезд Қўшма Штатлар оккупация қилган Панама канали зонасининг Панамага қайтариб берилишини ва Кубанинг АҚШ ҳарбий денгиз кучлари жойлаштирилган Гуантанамодаги территорияси дарҳол Кубага топширилишини талаб қилди.

Латин Америкаси мамлакатларининг иқтисодий манфаатларини биргаликда ҳимоя қилиш учун куч-ғайратни бирлаштиришга бўлган интилиш ҳам съезд қарорларида ўз ифодасини топди. Съезд қатнашчилари Латин Америкасининг иқтисодий системасини — қитъадаги мамлакатларнинг яқинда тузилган иқтисодий ташкилотини мустаҳкамлаш зарурлигини таъкидлаб ўтдилар. Бу ташкилот ана шу соҳада шу мамлакатларнинг чинакам мустақилликка эришиши учун кўмаклашишга даъват этилгандир.

Халққа зид режимга қарши курашаётган Чили ватанпарварлари билан чинакам бирдамликка даъват этувчи нутқлар Латин Америкаси бирлиги съездида зўр куч билан янгради. Қабул қилинган махсус резолюцияда қитъадаги барча мамлакатларнинг ҳукуматларидан инсоннинг энг оддий ҳуқуқларини оёқ ости қилаётган Чилидаги фашист диктатураси билан муносабатларни дарҳол тўхтатиш талаб қилинди.

Л. ЛАТИШЕВ,
В. ГОНЧАРОВ,
Р. КНЯЗЕВ.
(ТАСС).

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

УМИДВОРЛИК ВА ИЖОДИЙ ВАЗИЯТ

◆ **БЕРЛИН.** «Нойес Дойчланд» газетаси Германия Бирлашган социалистик партиясининг IX съездига тайёргарлик умидворлик ва ижодий вазиятда ўтмоқда, деб таъкидлайди. Съезд арафасидаги энг муҳим ҳужжатлар — ГБСП программаси ва уставининг лойиҳалари, 1976 — 1980 йилларда республика халқ хўжалигини ривожлантириш тўғрисидаги Директивалар лойиҳаси эълон қилинган кундан бери бир ой вақт ўтди.

Германия Бирлашган социалистик партиясининг съезд арафасидаги ҳужжатларини ГДРнинг кенг меҳнаткашлар оммаси қизғин маъқулламоқда ва қўллаб-қувватламоқда.

МУТТАСИЛ РИВОЖЛАНИШ ЙЎЛИДАН

◆ **БУДАПЕШТ.** Венгрия индустриясининг энг муҳим тармоқларидан бири — алюминий саноати олдига бу йил катта вазифалар қўйилган. Бир йилда ишлаб чиқариладиган маҳсулот ҳажми 19 процент кўпаяди ва 70 минг тоннага етади. Республика Венгриядан юбориладиган гилмоя ўрнига Совет Иттифоқидан 150 минг тонна алюминий олади. 1962 йилда имзоланган узоқ муддатли ҳукуматлараро битим шу соҳада ҳамкорлик қилиш учун асос бўлди.

Бешинчи беш йилликнинг биринчи йилида алюминий ишлаб чиқариш учун бирламчи маҳсулот бўлган 3 миллион тонна боксит рудаси қазиб чиқарилади.

АДИРЛАРДА БОҒЛАР

◆ **ПРАГА.** Республикада энг катта Шимолий Чехия кўмир ҳавзаси аста-секин ўзининг илгариги қиёфасини ўзгартирмоқда. Яқин вақтларгача ҳаёт изи кўринмаган юзлаб гектар адирларда мевали боғлар, ўрмонзорлар, мусаффо сувли ҳовузлар, кўпдан-кўп дам олиш зоналари пайдо бўлди.

Кейинги йилларда бу районда ерлардан фойдаланиш учун кўп ишлар қилинмоқда. Беш йил мобайнида шу мақсад учун ҳар йили юз миллион крона сарфланди. Бир ярим минг гектар ер қишлоқ хўжалиги, сув ва ўрмон хўжалиги эҳтиёжлари учун фойдаланилади.

(ТАСС).

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

«БОШҚАЛАРДАН ҚАЕРИМ КАМ?»

Японияда 3 миллион буракуминлардан ҳар бири ана шундай савол билан мурожаат қилиши мумкин. Буракуминлар демографик хусусиятлари бўртиб турган алоҳида халқ ёки алоҳида миллат эмас. Улар ўз ватандошларидан ҳеч нарсалари билан фарқ қилмайдилар, японияликларнинг худди ўзгинаси. Аммо, улар ўзларининг келиб чиқишларини яширишга мажбурлар. Ҳозиргача Япониянинг ғарбий қисмида 4 мингга яқин «бураку» бор. Феодаллар даврида энг оғир ва машаққатли юмушларни бажарган кишилар яшаб турган посёлкаларни шундай деб аташарди. Ана шу посёлкаларда яшовчи буракуминларга бошқа жойларга кетиб қолиши, бошқа табақалардан уйланиши ва турмушга чиқиши тақиқланар эди. Уларга деҳқончилик қилиш учун энг ёмон ерлар ажратилган. Ҳозирда ҳам буракуминлар оғир шароитда яшамоқдалар, ёмон таълим олмоқдалар, кам ҳақ тўланадиган оғир юмушларни бажармоқдалар.

Феодал табақаланиш тақиқланганидан буён ҳам бир асрдан ортиқ вақт ўтди. 1969 йилда қабул қилинган қонун буракуминлар бошқалар билан тенг ҳуқуқли эканлигини яна бир бор тасдиқлади. Япония конституциясининг 13-моддасида шундай дейилади: «Ҳамма кишилар шахс сифатида ҳурмат қилиниши, уларнинг яшаш, озод бўлиш ва бахтли бўлишга интилиш ҳуқуқлари қонун чиқариш ва бошқа давлат ишлари соҳасида ғамхўрликнинг олий мақсади бўлиши керак», «Аммо, — деб шарҳлайди «Дейли иомиури» журнали — ҳозирги замонда ҳақ-ҳуқуқлардан маҳрум этилган кишилар Японияда ҳалигача турли камситишларга дучор қилинмоқда».

Англиянинг «Обсервер» журнали ҳам ана шуни тасдиқлайди. Жумладан у қуйидаги фактни келтиради. Бир ёш йигит Япониянинг катта бир шаҳридаги алоқа бўлимида ишлар эди. У ўзининг келиб чиқишини яшириб юрган. Кутилмаганда хизматчилар ундан юз ўгиришган. Бир столда ўтиришдан, ётоқхонада бирга яшашдан бош тортишган. Алоқа бўлимидаги хизматчилардан бири ана шу буракумин яшаган жойга қўшни қишлоқдан экан. Унга буракуминлар қишлоғида яшовчилар маълум бўлганиданми, бу ёш йигитни чала ярим таниб қолган. Қисқаси, у ўз шубҳаларини ўртоқларига айтган. Ёш буракумин камситилиб, таъқиб этила бошлангандан бир неча ҳафта ўтгач, ўзини ўзи ўлдирган.

Буракуминларга бўлган муносабат кўп жиҳатдан япон обивателлари онгига ўрнашиб қолган ўтмиш сарқити билан боғлиқ. Болалар ўз ота-оналари буракуминлар ҳақида ёмон гаплар айтишаётганини эшитиб, бу гапни илиб оладилар. Дарвоқе, ўсмирлик чоғиданоқ мана шундай заҳарланиш бошланади. Одатда болалар бирга ўйнашади. Бу маълум силжишлар борлигини кўрсатади. Илгари вақтларда буракумин, буракумин бўлмаганлар билан бир хонада туришга журъат ҳам этолмасди.

Бугунги кунда «иккинчи сорт киши» деб доимо камситиб келинган буракуминларнинг борган сари кўпроғи оддий японияликлар жамиятига «суқилиб кириш», айниқса махсус маҳаллаларда яшаш фикридан қайтмоқдалар. Улар ўзларининг тенг ҳуқуқли эканликлари амалда тан олинишини талаб қилмоқдалар. «Бошқа японияликлар билан қоғозда эмас, амалда тенг ҳуқуқли яшаш учун» шиори билан ҳаракат қилаётган буракуминларни озод қилиш ҳаракати ўз фаолиятини кучайтираётир. Ҳаракатга «бураку» посёлкалари аҳолисини озод қилиш умумяпон иттифоқи раҳбарлик қилмоқда. У ўз эътиборини биринчи навбатда ўсиб келаётган ёш авлодга қаратаётир. «Биз фарзандларимизни камситишга йўл қўймайдиган жамиятда яшашлари учун курашмоқдамиз» — дейди иттифоқ активларидан бири Эмико Тапуми. — Ҳар қандай бола учун у бошқалардан нималари билан фарқ қилишини, у бошқалардан ёмон эканини билиши ҳамиша даҳшатлидир. Нима учун? Буниси номаълум. Энди биз болаларни бошлангич мактабдаёқ камситилиш нима эканини билмайдиган қилиб тарбиялаш учун ҳаракат қилмоқдамиз.

Буракуминларнинг тенг ҳуқуқлилиги учун олиб борилаётган ҳаққоний кураш Япониянинг прогрессив жамоатчилиги томонидан қўллаб-қувватланмоқда, ва у бу курашни япон меҳнаткашларининг социал ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳаракатининг таркибий қисмидир деб ҳисобламоқда.

А. ПОЗИН,
(АПН).

БУГУН МОСКВАДА ЎЗБЕК СОВЕТ ШЕЪРИЯТИ КУНЛАРИ БОШЛАНАДИ

Бугун Ватанимиз пойтахти Москвада ўзбек совет шеърияти кунлари бошланади. СССР Ёзувчилар союзи ва Ўзбекистон Ёзувчилар союзи ташаббуси билан партиямизнинг шонли XXV съездига бағишлаб ўтказилаётган бу шеърият байрами ўзбек халқининг маданий ҳаётидаги қувончли воқеалардан биридир.

Шеърият кунларида иштирок этиш учун улуғ пойтахтга Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Комил Яшин раҳбарлигида Ўзбекистон ССР халқ шоирлари Уйғун, Зулфия, Миртемир, Тиловберген Жумамуродов, СССР Давлат мукофоти лауреати Р. Бобожон, Ҳамза мукофоти лауреатлари А. Мухтор, Ҳ. Ғулом, Мирмуҳсин, Бердах номли республика мукофоти лауреати, Қорақалпоғистон АССР халқ шоири И. Юсупов, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреатлари Н. Нарзуллаев, Э. Воҳидов, А. Орипов, Б. Бойқобилов, Ҳ. Худойбердиева, Р. Фарҳодий, таниқли ва талантли шоирларимиз Шуҳрат, Шукрулло, С. Зуннунова, Т. Тўла, Черкез Али, В. Кечаев, Э. Охунова, Сайёрлар ташриф буюрдилар. Шеърият кунларида машҳур шоирларимиз Ҳамза, Ҳ. Олимжон, Ғ. Ғулом, Ойбек, М. Шайхзода ва бошқа классикларимизнинг барҳаёт овозлари янграйди.

Ўзбекистон совет шеърияти ҳафталиги программаси мароқли ва бой: шоирларимиз пойтахт меҳнаткашлари, ўқув юртларининг талабалари, Москва область қишлоқ хўжалиги ходимлари ҳузурида бўладилар. Қизғин мушоиралар ўтказадилар. Адабиётимизнинг бу улкан байрами Союзлар уйининг Колонна залида ўтказиладиган улкан шеърият кечаси билан якунлачади. Байрам кунларида Ўзбекистон қаламкашлари билан бирга республикамизнинг санъат усталари ҳам фаол иштирок этишиб, москваликлар ҳузурида ўз санъатларини намойиш қиладилар.

Қуйида пойтахтда ўтадиган ўзбек совет шеърияти кунлари қатнашчиларининг янги шеърлари ва сўзларини ўқийсиз.

ТИНГЛА, ЖАҲОН ПОЙТАХТИ!

Азиз Москва, улуғ Москва, юртимизнинг она бош шаҳри,
Сочлари оқ, тарихи чўнг, бу оламнинг мангу ёш шаҳри,
Шавкатингни ойлар, йиллар куйласак ҳам барибир оздир,
Фозил бахши достонидай ҳам терэн, ҳам баландпарвоздир.
Сен асрлар мўъжизасин яратолган нодир пойтахтсан,
Давр бонгини кенг оламга таратолган қодир пойтахтсан.
Эй, меҳнаткаш! Эй, заҳматкаш! Эй, билагон, азамат диёр,
Эй, Лениннинг ўзин кўрган, кўзин кўрган валломат диёр,
Сен билан юз кўришган кун дунёда энг яхши, ёруғ кун,
Дилда орзу селдай тошқин дийдорингга тўймоқлик учун...

Буюк XXV съезд арафасида буюк пойтахтда ўзбек поэзияси кунларини ўтказиш учун сафарга отландик. Нечоғли масъулиятли ва тўлқинлантирувчи сафар. Москва минбаридан катта ю кичик не-не ватандош халқларнинг сўз санъаткорлари ва жаҳон бўйлаб таниқли чет эл шоирлари шеър айтганлигини эсласам, ўйланиб қоламан. Биз бу синовдан қандоқ ўтар эканмиз-а! Эл кутгандай, буюк Ватан кутгандай, орзу этгандай бирон нима яратолдикми, қора терга тушиб қайтмасмиканмиз? Буюк Навоий ва Фурқат, бора-бора Ҳамза, Ойбек ва Ҳамид Олимжон мактабини ўтиб бораётибмиз-ку, деган ўй юпанч беради, холос. Пушкин ва Некрасов мактабини ўтганимиз ҳам юпанч беради андак...

Поэзия кунларида қатнашмоқ мен учун ҳам сўзсиз улкан шараф. Фақат китобхонлар эмас. Н. Тихонов, Ал. Сурков, С. Щипачев каби буюк замондошларимиз билан дийдорлашмоқ ва суҳбатлашмоқ буюк бахтку ахир. Москва шоирлари биз учун ҳам устоз, ҳам одил синчилар-ку.

Буюк пойтахтга янги беш йиллик сафарига бел боғлаган пахтакор халқимизнинг азм ва қардошлик туйғуларини элтиш зиммамизда.

Эй, фан ва санъат, ёруғлик ва шеърият пойтахти! Тенглар ичида тенг, жўшқин дил ва пок ўзбек фарзандларингни ҳар галгидай қучоқ очиб, қабул эт, жаранг созига қулоқ сол, тингла, жаҳон пойтахти!

МИРТЕМИР.

ИККИ ҒАЗАЛ

ФУРСАТ ҲАҚИДА

Фурсатинг етмайди доим,
Ҳеч қачон етган эмас,
Меҳнатинг битмайди доим,
Ҳеч қачон битган эмас.

Чун замондек бепоёндир
Кўксинг ичра орзу
Фурсату орзуни қувлаб
Ҳеч киши етган эмас.

Интилар борлиқни инсон
Баркамол этмоқ учун,
Не ажаб, инсонни борлиқ
Баркамол этган эмас.

Менда на борлиқ ҳаёли
Менда на йўқлиққа ғам,
Манглаймга чунки шеърдан
Ўзга зар битган эмас.

Вақт келар, меҳнат битар,
Бўлғуси фурсат бемалол,
Чунки, у дунёга ҳечким
Иш олиб кетган эмас.

ИСТАК

Исми не ул қушниким,
На жисми бор, на жони бор,
Изла ,топ не боғким ул,
На ҳадду, на поёни бор.

Сой неким ул, бўлғай унда
На қарору на канор,
Сув не ул, қонмоқнинг унга
На илож, имкони бор.

Тоғ неким ул, бағри гулшан,
Чўққисин кўз илғамас,
Тирмашиб ётгувчи элнинг
На саноқ, на сони бор.

Арғумоқ неким ,унинг бор
На жилов ,на жабдуғи,
Андалиб неким унинг
Ҳар дилда бир ошёни бор.

Комрондир унга етган,
Етмаган армон билан,
Ким мувашшах битди Эркин,
Кўнглида армони бор.

Эркин ВОҲИДОВ.

КАКЛИГИМ

Тоғлар элчиси деб хуш
кўрдим сени,
Қуш ичра энг ажиб қуш
кўрдим сени,
Инжа дийдорингни туш
кўрдим сени,
Манзили тоғ билан дарё,
каклигим.
Олис Бобатоғдан бир тонг
маҳали,
Келдинг дўстим билан мени
кўргали:
Зиёрат гоҳ инсон, гоҳ
қушнинг гали,
Хуш келдинг дедим, оҳ,
зебо каклигим.

Кафтимдан беҳадик донлар
терардинг,
Теграмда товланиб, яйраб
юрардинг.
Мунчоқ кўзларингни тикиб
турардинг,
Чўмсам хаёлларга гоҳо
каклигим.
Билмадим, не бўлди, кетдинг
бедарак,
Дўрмон боғларини кездим
жонсарак,
Дўст бўлса қушдан ҳам
айирма, фалак,
Энди қайлардасан, ошно
каклигим.

Абдулла ОРИПОВ.

САҲИФАДА:

- Ватанимиз пойтахтида шеърият байрами
- *Илм-фандаги ютуқлар эътирофи*
- Қаҳрамон шоирни хотирлаб
- *Мактаб кутубхонасига эътибор*

Тошкентдаги Ўзбекистон рассомлар союзининг кўргазма залида «Республика мўйқалам усталари съезддан съездгача» деган кўргазма ташкил қилинди. Кўргазмага қўйилган экспонатлар орасида рассом Р. Викoнинг Тошкент метро қурувчиларига бағишланган асари мухлисларда катта қизиқиш уйғотмоқда. Суратда: кўргазма залида.

Р. Шамсуддинов фотоси (ЎзТАГ).

МАШҲУР ОЛИМЛАРГА—М. В. ЛОМОНОСОВ НОМИДАГИ ОЛТИН МЕДАЛЛАР

СССР Фанлар академиясининг президиуми математика, механика ва космик тадқиқотлар соҳасида жуда катта муваффақиятларга эришганлиги учун академик М. В. Келдишга ҳамда механика ва уни қўлланиш соҳасида эришган жуда катта ютуқлари учун Франция Фанлар академиясининг академиги Морис Руага 1975 йилги М. В. Ломоносов номидаги олтин медалларни беришга қарор қилди.

М. В. Ломоносов номидаги олтин медаллар СССР Фанлар академиясининг олий мукофоти бўлиб, табиийёт фанлари соҳасида ғоят катта муваффақиятларга эришганлиги учун ҳар йили (бир медал совет олимига, бир медал чет эл олимига) берилади.

* * *

Академик Мстислав Всеволодович Келдиш — атоқли совет олими, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофоти ва Давлат мукофотининг лауреатидир.

Математика ва механика, ҳисоблаш математикаси, аэрогидродинамика, тебранишлар назарияси соҳасидаги кенг маълум бўлган кўпгина фундаментал тадқиқотлар академик М. В. Келдишга мансубдир.

М. В. Келдиш ҳақиқий ва комплекс ўзгарувчан соч функциялари назариясида, хусусий ҳосилалар тенгламалари ва функционал анализ соҳасида жуда катта илмий натижаларга эришди.

М. В. Келдиш авиация техникаси ва космик техникани ривожлантириш билан боғланган бир қанча муҳим проблемаларни ишлаб чиқишга, Совет Иттифоқида космик тадқиқотларнинг кенг программасини бошлаш ва ўтказиш ишига катта ҳисса қўшди.

М. В. Келдиш тебранишлар ва авиация конструкцияларининг автотебранишлари соҳасида ўтказилган кўплаб тадқиқотларда жуда катта натижаларга эришди.

М. В. Келдиш гидродинамика ва аэродинамика назариясида кўпгина замонавий йўналишларнинг асосчисидир, у ўзининг кенг илмий тадқиқотларини конкрет амалий вазифалар билан боғлади.

Янги фан—классик математика ва янги ҳисоблаш воситалари негизида янги техника вазифаларидан келиб чиққан ҳисоблаш математикасининг таркиб топиши М. В. Келдиш номи билан боғлангандир. Бевосита унинг иштирокида ўтказилган ишлар Совет Иттифоқида ҳисоблаш математикасининг ҳозирги тараққиётини, аввало атом техникаси ва техниканинг бошқа ғоят муҳим соҳаларидаги мураккаб вазифаларни ҳал қилишнинг самарали методларини белгилаб берди.

М. В. Келдиш 1961 йилдан то 1975 йилгача СССР Фанлар академиясининг президенти лавозимида ишлаган чоғида совет фанини умуман тараққий эттиришга, уни ташкил этиш формаларини такомиллаштиришга, янги перспектив йўналишларни ривожлантиришга катта ҳисса қўшди. Катта олим ва фан ташкилотчиси, йирик жамоат арбоби сифатида қилган хизматлари учун академик М. В. Келдиш зўр ҳурмат ва обрў-эътиборга сазовор бўлди. Академик М. В. Келдиш кўпгина чет эл академияларининг, илмий муассасалар ва жамиятларининг аъзосидир.

Франция Фанлар академиясининг академиги Морис Руа механика соҳасидаги йирик мутахассисдир.

Морис Руа механика ва термодинамика назарий тадқиқотлари ва амалда ишлатишнинг ғоят хилма-хил соҳаларида кўплаб илмий иш олиб борди.

Морис Руа 150 та илмий ва техникавий асарларнинг муаллифидир.

Олим самолёт қанотларининг турбулен равишда сирғалиши, машиналарнинг умумий термодинамикаси назариясини, самолётлар учиши динамикаси ва турғунлиги назариясини ривожлантиришга бағишланган бир қанча ишларда жуда катта натижаларга эришди.

Морис Руа — реактив, турбореактив ва газ-турбинли двигателлар яратиш соҳасидаги назарий тадқиқотларнинг муаллифидир. Аэродинамикани ривожлантириш соҳасида унинг хизматлари катта.

Морис Руа Франциядаги бир қанча олий ўқув юртларида кўп йиллардан буён профессорлик қилмоқда.

1966 йилда Морис Руа Франция фанлар академиясининг президенти бўлиб ишлади.

Морис Руанинг, самарали илмий ва жамоат фаолияти халқаро майдонда эътироф этилди.

Морис Руа 1962 йилдан то 1972 йилгача Космик тадқиқотлар халқаро комитетининг президенти бўлди.

У 1964 йилда Механикпар халқаро иттифоқининг президенти бўлди.

Морис Руа АҚШ Фанлар академиясининг ва Англия Аэронавтика қироллик жамиятининг фахрий аъзосидир.

(ТАСС).

ҲАР ТЎҒРИДА

МИТТИ ТЕЛЕВИЗОР ЯСАШ МУМКИНМИ!

АҚШ ҳарбий ҳаво кучларининг мутахассислари, деб хабар беради Франс Пресс агентлиги, суюқ кристалл асосида ишлайдиган митти электрон қурилмани ишлаб чиқдилар. Суюқ кристалл шиша пластинкалар орасига жойлаштирилади. Бундай қурилма ёрқин телевизион тасвир беради. Учувчи шундай қурилма ёрдамида самолётдаги кўпдан-кўп асбобларнинг стрелкалари нималарни кўрсатаётганлигини қулайгина кузатиб тура олади. Бир қанча мутахассислар суюқ кристаллдан фойдаланиб, қўл соатидек митти телевизор яратиш мумкин, деб ҳисобламоқдалар.

МУТАХАССИСЛАР ИХТИРОСИ

Братислава изоляцион материал илмий-тадқиқот институтида яратилган трансформатор мойи трансформаторларнинг хизмат муддатини икки баравар узайтиради.

БЎРОННИНГ... ХОСИЯТИ

Даниялик мутахассислар шу йил январь ойи бошида шимоли-ғарбий Европа узра ўтган бўрон суви турғун ва қарийб чучук Болтиқ денгизига Шимолий денгиздан кислородга бой жуда кўп сув ўтишига ёрдам берди, деган хулосага келдилар. Сўнгги марта бундан роппа-роса чорак аср аввал шундай ҳодиса рўй берганди. Ушанда шундай бўрон Болтиққа 200 куб километр янги денгиз сувини ҳайдаган ва бу нарса денгиз ҳайвонотига яхши таъсир кўрсатганди.

«БИФАЛО»

АҚШда, деб хабар беради «Фармерз уикли» журнали (Англия), буйвол билан Голштин зот сигирни чатиштириш натижасида «Бифало» деб ном берилган дурагай зот чиқарилган. Мутахассисларнинг фикрича, шундай дурагай зотни кўпайтириш ва боқиш концентрация этилган ем тежалгани ҳолда гўшт етиштиришни анча кўпайтиришга имкон беради. «Бифало»нинг янги туғилган бузоғи 23—27 килограмм келгани ҳолда орадан ўн ой ўтгач тирик вазни 450 килограммга етади!

ПЛАСТМАССА ПНЕВМОПОДШИПНИКЛАР

Англияда ясалган пластмасса пневматик подшипник қўлланса тўқимачилик машиналари қарийб шовқин чиқармай ишлайди ва уларнинг иш унуми кўтарилади. Бундай подшипниклар, деб хабар беради «Нью сайентист» журнали, аниқ қолиплаш йўли билан ясаладии, қолади.

Реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

Телевидение

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — МОСКВА. 12.00 — Телевизион бадиий фильм. 13.30 — Қишлоқ янгиликлари. 14.30 — Музикали киоск. 15.00 — Бадиий фильм. 17.00 — Халқаро панорама. 17.30 — XII қишки Олимпия ўйинларида. Хоккей: ЧССР — СССР. 19.30 — ТОШКЕНТ. 19.05 — Мультфильм. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — КПСС XXV съездига меҳнат рапортлари. 20.00 — Адабий кўрсатув. 20.40 — Дала ишлари кундалиги. 20.50 — Ўн минут музика. 21.00 — «Ахборот». 21.20 — Телевизион миниатюралар театри. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Фильм-концерт. 22.55— XII қишки Олимпия ўйинларида (фигурали учиш). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.05 — ТОШКЕНТ. 10.10 — Янгиликлар. 10.20 — Мультфильм. 10.30 — «Қувноқ стартлар». 11.30 — «Физкультура ва спорт» (тележурнал). 12.00 — «Иқбол» программаси. 14.10 — Қишлоғимиз жамоли. 14.25 — Телевизион новеллалар театри. Жек Лондон. «Қотиллик». 19.00 — МОСКВА . 22.30 — Мультфильмлар. 22.55 — «Соялар чошгоҳда ғойиб бўлади» (телевизион бадиий фильм, 7-серия). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 17.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15/II да Уйланиш (12.00), Кўрмайин босдим тиконни.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 15/II да Хонума хоним (кундузи), Олифта (кечқурун). 16/ да Тошболта ошиқ.

Кино

Дунё (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Дерсу Узала — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (11.00, 13.30, 16.10, 18.45), «ВОСТОК» (10.00, 13.00, 16.00 18.30, 21.15), «МОСКВА» (11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 20.45), «НУКУС» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).

Ивановлар оиласи — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Тонгдан тонггача — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Афоня — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 16.00).

Бўлиши мумкин эмас; Афоня: — «ҚОЗОҒИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Фавқулодда ҳодиса — «ЧАЙКА» (21.15).

●

Ўзбекистон ССР Қурилиш материаллари министрлигининг М. УЛУҒБЕК НОМИДАГИ САМАРҚАНД ДАВЛАТ АРХИТЕКТУРА-ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ профессор-ўқитувчилар составидаги ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари: олий математика, чет тиллари, тарих ва архитектура назарияси (фан доктори ёки катта илмий ишлар тажрибасига эга бўлган фан кандидатлари).

Конкурсдан ўтганлар турар жой билан таъминланадилар.

КОНКУРС МУДДАТИ — 1 МАРТГАЧА.

Ариза ва ҳужжатлар институт ректори номига қуйидаги адрес бўйича юборилсин: Самарқанд шаҳри — 47, Лолазор кўчаси, 70-уй. Телефон: 3-20-25.

●

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг С. В СТАРОДУБЦЕВ НОМИДАГИ ФИЗИКА-ТЕХНИКА ИНСТИТУТИ вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кичик илмий ходимлар: диэлектриклар ва ярим ўтказгичлар физикаси, атом ядроси ва космик нурлар физикаси, энергия турларининг алмашинуви.

КОНКУРС МУДДАТИ — 27 ФЕВРАЛГАЧА.

Ҳужжатлар — конкурс шартларига мувофиқ институт директорининг ўринбосари номига қуйидаги адрес бўйича юборилсин: 700084, Тошкент шаҳар-84, Тимирязев кўчаси, 2 «б»-уй.

Меҳнат Қизил байроқ орденли Тошкент Давлат медицина институти ректорати ва жамоатчилик ташкилотлари Самарқанд медицина институтининг илмий ишлар бўйича проректори, доцент

Муса Назарович ХАЙИТОВнинг

вафот этганлигини билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига ва институт коллективига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Фарғонада спорт-техника комплекси фойдаланишга топширилди. Бу ерда 6,5 минг ўринли мотобол майдони, 1200 томошабинга мўлжалланган картингдром, мерганлик тири бор. Авиамоделчилар ҳамда ҳаваскор шоферлар учун қулайликлар яратилган. Суратда: картингчилар машқ пайтида.

Г. Бойко фотоси. (ЎзТАГ).

XXII ҚИШКИ ОЛИМПИАДА ЎЙИНЛАРИДА

ЧЕМПИОНЛАР КЎПАЙМОҚДА

Бугун кечқурун Инсбрукдаги мусобақалар тугайди. Жаҳондаги 600 миллион спорт ишқибози нигоҳини бевосита ёки бавосита ўзига жалб этиб турган «Оқ Олимпиада» совет спортчиларининг тўла устунлиги билан ўтмоқда. Унинчи куни СССР терма командаси жамғармасига қўш медаль қўшилди. Чанғи пойгаси ва мерганлик синовларини ўзида мужассамлаштирган биатлон бўйича шахсий мусобақада Николай Круглов олимпиада чемпиони бўлган эди. Биатлончиларнинг 4х7,5 км эстафетасида мамлакатимиз шарафини Кругловдан ташқари Александр Елизаров, Иван Бяков ва Александр Тихоновлар ҳимоя қилдилар. Улар мерганликда юксак натижа кўрсатиш билан бирга ўттиз километрлик масофани ҳаммадан тез (бир соат 57 минут, 55,64 секунд) ўтдилар.

Конькичиларнинг 1500 метрга ўтказилган пойгаси эса норвегиялик Я. Стурхольт ғалабаси билан тугади. Ғолибдан ярим секундча орқада қолган спортчимиз Юрий Кондаковга кумуш медаль тегди. Сўнгги икки кун олдидан совет спортчиларида 179, иккинчи ўриндаги ГДР терма командасида эса 104 очко бор.

СОВРИНДОР МАКТАБ

Яқинда Москвадан Тошкентга хушхабар келди: Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси Тошкент шаҳридаги 169-мактабни бронза медали ва пул мукофоти билан тақдирлади.

1974 йилда Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг халқ маориф бўлимида мамлакатдаги энг яхши мактаб кутубхоналари кўриги бўлиб ўтган эди. Кўрик мактабларда таълим-тарбия ишларини яхшилашда мактаб кутубхонасининг ролига бағишланганди. Унда 169-мактабнинг шу соҳадаги ибратли ишларини кўрсатиб бериш мақсадида ўн бир доклад қилинди. Докладчилар кичик дипломлар билан тақдирланишганди. Мана, энди катта совринн ҳам етиб келди.

Мактаб кутубхонаси иккита залдан иборат. Бирида китоб фонди расамат билан жойлаштирилган. Унда 20 мингга яқин китоб бор. Шундан етти минги совет ва чет эл бадиий адабиётининг энг яхши намуналаридан ташкил топган. Иккинчи зал — ўқув зали бўлиб, замонавий мебеллар билан жиҳозланган. Бу зал В. И. Ленин ҳаёти ва фаолиятига, у ҳақдаги бадиий ва оммабоп китобларга бой.

Кутубхонада ёш китобхонлар билан ишлаш намунали йўлга қўйилган. Ўқувчилар ўз таассуротларини ёзиб борадиган дафтар тутилган.

Кутубхонада фан ва маданият, адабиёт ва санъат ветеранлари билан учрашувлар ўтказиб туриш одат тусига кирган. Бундай тадбирлар ўқувчиларнинг одобли, билимли, садоқатли бўлиб етишишларига яқиндан ёрдам беради.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ.

МУСА ЖАЛИЛ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА

ЎЛМАС ШЕЪРИЯТ

Бугун Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Ленин мукофоти лауреати, жангчи-шоир Муса Жалил, агар ҳаёт бўлганида, 70 ёшга тўлар эди.

Фашизм билан тенгсиз курашда шоир ва унинг сафдошлари кўрсатган ўлмас жасоратни бугун бутун ер шари билади. Муса Жалил шеърлари дунёнинг олтмишдан кўпроқ тилларида жарангламоқда. Жангчи шоирнинг барҳаёт мисраларини итальян ва француз, немис ва ўзбек, рус ва чех, украин ва татар ёддан билади.

М. Жалил шеърларини ўқир экансан, ҳар гал шоир поэтик оламининг янги томонларини кашф этасан. Оташин ватанпарвар шоирнинг шеъриятини ҳаёт фалсафаси, чуқур мушоҳадаларни ўзида мужассамлаштирган нодир поэзия дейиш мумкин.

М. Жалил ижодининг муҳим проблемаларидан бири халқнинг абадийлиги ва қаҳрамонлиги масаласидир. Инсоннинг ўлмаслиги халқ оммасининг ўлмаслиги билан узвий боғлиқ. Бу фикр шоирнинг кўпгина шеърларидан, қўшиқларидан ва достонларидан қизил ип бўлиб ўтади.

Инсон фақат аждодларимиз асрлар давомида яратиб кетган моддий ва маънавий неъматлардан озиқланиб қолмасдан, ўзи ҳам меҳнат қилиши, гўзалликлар ижодкори бўлиши, ҳаётда чуқур из қолдириши керак. Шоир асарларидаги етакчи фалсафий фикрлардан бири ана шу. Масалан, у ўзининг «Дуб» сарлавҳали шеърида «Изинг қолсин сенинг мангуга яшаб, бамисоли минг йиллик дубдай» дейди. Шоирнинг «Менинг қўшиқларим», «Қиз қўшиғи», «Ирода», «Қилич», «Қизил ромашка» каби фалсафий-лирик шеърлари инсон шахсининг абадийлигини, унинг енгилмас куч-қудратини куйлайди.

Матонатли жангчи, оташин ватанпарвар М. Жалил ҳар бир лаҳзада совет жангчиларининг мардонавор сафида туриб, малъун фашизмга қарши жанг қилишга тайёр. У фашистларнинг ёвуз панжасида — концлагерида ётганида ҳам бутун вужуди, қалбининг бутун интилишлари билан совет кишилари, азамат жангчиларимиз қаторида кўради ўзини.

Шафқатсизлик, тош деворлар асоратида ётса ҳам М. Жалил совет кишисига хос матонатни намоён қила олди. Унинг «Жаллод болтаси тагида ёзилган шеърлари» кишини ҳайратда қолдирадиган даражада ҳаётсеварлик, оптимизм, ёрқин, қувноқ инсоний ҳис-туйғулар билан суғорилган. Кейинчалик «Моабит дафтари» номи остида жамланган М. Жалилнинг маҳбуслик пайтида битган бу шеърлари фақат мазмун эътибори билан эмас,балки қандай шароитда яратилганлиги билан ҳам тенгсиз қаҳрамонлик шаҳодатномасидир.

М. Жалил ижодида халқ жасорати тасвирининг ғоявий-эстетик принциплари унинг урушдан олдин ёзган «Олтин соч», «Элдор» каби драматик достонларидаёқ шаклланган эди. Мана шу асарларни яратишдаги ижодий ва маънавий тажриба М. Жалилнинг уруш йилларидаги поэзияси лирик қаҳрамонининг ватанпарварлик характерини янада чуқурлаштирди.

Гитлер тарбиясини олган, инсоний қиёфасини мутлақо йўқотган жаллодларнинг башарасини шоир нафрат билан тасвирлайди. Унинг фашизмни фош этувчи ҳажвий шеърлари татар ва кўп миллатли совет адабиёти ютуқлари сирасига киради. «Ошиқ ва сигир», «Қўнғироқ», «Ҳадича», «Тумов бўлган ошиқ», «Тобут», «Соат» ва бошқа шеърларида ҳаёт ҳақиқатининг, инсоний гўзаллик ва беғубор туйғуларнинг фожиа ва ўлимдан устунлиги етакчи пафос даражасига кўтарилади. Атоқли татар танқидчиси ва адабиётшуноси Ғози Кашшоф Жалилнинг «Шеърият кутубхонаси» сериясида чиққан китобига ёзган сўзбошисида, бундай нодир шеърларни ҳаётнинг бутун гўзалликларини чуқур ҳис қилган улуғ шоиргина яратиши мумкин дер экан, минг марта ҳақли эди.

Шоир эстетик идеалининг манбаини халқимизнинг қаҳрамонона табиатидан, унинг озодлик учун олиб борган адолатли курашларидан излаш тўғри бўлади.

Қанчалик оғир, уқубатли синовларга дуч келмасин, Муса Жалил умрининг охирги лаҳзаларига қадар коммунизм идеалига, эзгу эстетик идеалларга содиқ бўлиб қолди. У фашистларнинг ёвуз чангалида қийналган дамларида ҳам совет кишисига хос ёрқин интернационал ҳис-туйғулар билан яшади. Немис халқининг фашизм билан алоқасини мутлақо узишига чуқур ишонч билдирди. Келажакда фашизмнинг инқирозга юз тутиб, немис халқининг ижодий куч-қудрати гуллаб-яшнашини шеърларида куйлади.

Ғалабага, ёрқин келажакка ишонч уни адабий ижодга новаторона ёндашишга олиб келди. Татар шеъриятининг анъанавий шаклларини ижодий ривожлантирган ҳолда уни янги мазмун, янги бўёқлар билан бойитди. Абдулла Тўқай, Мажид Ғафурий, Ҳоди Тоқтош каби машҳур шоирларнинг фалсафий тенденцияли шеъриятининг ютуқларини ижодий ўзлаштирган ҳолда татар совет поэзиясида фалсафий лириканинг янгича асосларини яратди. М. Жалил чуқур фалсафий мушоҳадаларга бой шеърияти совет поэзиясининг ёрқин саҳифаларини ташкил этади. Улар китобхоннинг замонамизни чуқурроқ тушунишига кўмаклашади.

Қаҳрамонона поэзия Муса Жалилга янги ҳаёт бағишлади. Унинг номи мангуликка даҳлдор бўлиб қолди. Шоирнинг ҳар бир мисраси қаҳрамонлик ва матонатнинг рамзидир. Абадийлик ва гўзалликнинг ҳам. . . Улар бизнинг шууримизда, ақлимизда, ишларимизда, инсоний идеаллар учун курашимизда яшайди.

Амир МАҲМУДОВ.
Қозон шаҳри.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент ЛЕНИН проспекти № 41 * ТЕЛЕФОНЛАР

Коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Эълонлар — 338142.

Р. 01197. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. В. — 37.